

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

МОЛОДІЖНІ ЦЕНТРИ. ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ ТА ЗАСАДИ

Молодь - найактивніша частина суспільства і я би сказав - найдинамічніша. Молоді люди в усі часи націлені на зміни: вони здатні не лише розвиватися самі, а й рухати вперед цілу країну.

Відповідно, потребує змін і система виховання молоді. Вона має стати неформальною та ефективною. Тому ми створюємо цілу низку різноманітних молодіжних центрів по усій Донецькій області, які стануть гарною платформою для всебічного розвитку молоді. Ці центри допоможуть молодим людям реалізувати себе у різних сферах, вирішити свої проблеми, знайти відповіді на багато запитань. Перекоаний, що молодіжні центри стануть осередками суспільного життя територій, на яких вони розташовані, адже вже маємо успішну практику подібних закладів у багатьох європейських країнах та в деяких областях України.

Я вірю в нашу молодь і пишаюся її здобутками – у науковій, професійній, суспільно-політичній сферах нашого життя. Впевнений, що майбутнє нашої країни – у надійних руках.

*Голова Донецької обласної державної адміністрації,
керівник обласної військово - цивільної адміністрації
Павло Жебрівський*

Для Міністерства молоді та спорту є надзвичайно важливим і актуальним питання розвитку молодіжної інфраструктури, зокрема мережі молодіжних центрів, як платформи у регіонах та населених пунктах України для об'єднання молодих людей, обміну знаннями та досвідом, створення та розвитку ініціатив.

Фактично молодіжні центри і простори є одними з основних партнерів органів влади й місцевого самоврядування в реалізації молодіжної політики, оскільки їх діяльність спрямована на посилення роботи державних структур і створення умов для змістовного проведення дозвілля, навчання й самореалізації молодих людей. Також вони є своєрідними платформами, які можуть сприяти розвитку громадських об'єднань у громадах.

На сьогодні в Україні вже існує багато успішних практик створення та функціонування таких центрів. Зараз ми спрямовуємо свою діяльність на розробку нормативно-правової бази та пошук механізмів підтримки і розвитку молодіжних центрів. Для нас важливий досвід і поєднання зусиль у пошуку ресурсів й адвокації потреб щодо створення багатофункціональних центрів, де молодь може не лише змістовно провести дозвілля, але й отримати необхідну інформацію, наприклад, щодо працевлаштування, стажування, волонтерства та інших важливих для неї питань.

Влада працює не для молоді, а з молоддю. Ми відійшли від формули "молодь — це наше майбутнє", тому що молодь — це наше сьогодні. Адже саме сьогодні планується та проектується завтрашній день. І нам разом потрібно робити так, щоб молоді люди відчували, що це їх час, їх відповідальність, та брали активну участь в ухваленні рішень. Саме тоді ми разом досягнемо успіху і тих результатів, яких прагнемо.

*Заступник Міністра молоді та спорту України
Олександр Ярема*

Нещодавно у Донецькій області стартував проект «Гідна країна для гідних людей». В рамках цього проекту в області буде створена мережа молодіжних інноваційних центрів, які стануть осередками активної молоді Донеччини. Дані центри дадуть змогу об'єднатися та реалізувати в життя свої плани молодому поколінню нашої області.

Впевнена, що створення інноваційних центрів в Донецькій області значно вплине на ситуацію у вихованні молоді, адже в даний момент проходить зміна основного підходу до цієї справи. Від формального виховання ми поступово переходимо до більш неформальних форм роботи з молоддю. В такому випадку у молодих людей з'являються можливості саме для самореалізації.

Шановні друзі, пропоную вашій увазі брошуру, в якій ви можете ознайомитися з основними принципами створення та розвитку молодіжних центрів. Переглянувши даний посібник ви дізнаєтесь: як саме створювати молодіжні центри; які проекти у даному напрямку вже успішно реалізувалися у Європі та в Україні; детальну інформацію про проект «Гідна країна для гідних людей», який реалізується на Донеччині; контактну інформацію інших молодіжних центрів, які вже працюють на території нашого регіону та інших областях України та багато іншого. Сподіваюся, що дана інформація буде дуже корисною для вас.

Начальник управління у справах сім'ї та молоді Донецької обласної державної адміністрації Лілія Золкіна

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД СТВОРЕННЯ МОЛОДІЖНИХ ЦЕНТРІВ.....	6
СИСТЕМА ВІДКРИТОЇ РОБОТИ З МОЛОДДЮ У ЛИТВІ - ЯК ПРИКЛАД УСПІШНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	9
МОЛОДІЖНІ ЦЕНТРИ В УКРАЇНІ.....	13
УСПІШНІ ПРИКЛАДИ ДІЮЧИХ МОЛОДІЖНИХ ЦЕНТРІВ В УКРАЇНІ.....	15
ЯК СТВОРИТИ МОЛОДІЖНИЙ ЦЕНТР.....	18
З ЧОГО ВСЕ РОЗПОЧАЛОСЬ У ДОНЕЦЬКІЙ ОБЛАСТІ.....	23
ПРОЕКТ «ГІДНА КРАЇНА ДЛЯ ГІДНИХ ЛЮДЕЙ» СТВОРЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ МОЛОДІЖНИХ ЦЕНТРІВ У ДОНЕЦЬКІЙ ОБЛАСТІ.....	24
РОЗПОРЯДЖЕННЯ ГОЛОВИ ОДА ВІД 26.12.2016 № 1189 “ПРО ЗАТВЕРДЖЕННЯ РЕГІОНАЛЬНОЇ КОМПЛЕКСНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ «МОЛОДЬ І СІМ'Я ДОНЕЧЧИНИ. 2016-2020 РОКИ»”	45
РЕГІОНАЛЬНА КОМПЛЕКСНА СОЦІАЛЬНА ПРОГРАМА «МОЛОДЬ І СІМ'Я ДОНЕЧЧИНИ» НА 2016-2020 РОКИ» (ПРОЕКТ).....	46
ПРОЕКТ ПОСТАНОВИ КАБІНЕТУ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ «ТИПОВЕ ПОЛОЖЕННЯ ПРО МОЛОДІЖНИЙ ЦЕНТР».....	53
НАКАЗ МІНІСТЕРСТВА МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ «НАЦІОНАЛЬНИЙ ЗНАК ЯКОСТІ ТА КРИТЕРІЇ ЯКОСТІ ДЛЯ МОЛОДІЖНИХ ЦЕНТРІВ».....	56

Міжнародний досвід створення молодіжних центрів

У 2008 році **Європейський керівний комітет у справах молоді (CDEJ)** затвердив проект з просування Європейських молодіжних центрів Ради Європи, як інструментів запровадження стандартів та прикладів належних практик у сфері молодіжної політики.

Основними інструментами Ради Європи для обміну знаннями та сприяння мережевій співпраці між молодіжними центрами є:

Знак якості Ради Європи для молодіжних центрів, що надається молодіжним центрам, які відповідають стандарту (The Council of Europe Quality Label for Youth Centres);

Європейська платформа молодіжних центрів (European Platform of Youth Centres), що забезпечує мережеву співпрацю серед центрів, відзначених знаком якості Ради Європи. Станом на 2017 рік об'єднує 9 центрів з 9 країн.

Перспективи, що надають Знак якості та Європейська платформа молодіжних центрів:

1. Можливість молодіжним центрам приєднатися до запровадження цінностей та політичних пріоритетів Ради Європи;
2. Заохочення розвитку якості серед молодіжних центрів (на основі визначених стандартів до підходів у сферах освіти і політики Ради Європи);
3. Можливості міжнародної мережевої співпраці та молодіжних обмінів (з умовами для розміщення учасників);
4. Просування стандартів якості у сфері неформальної освіти і міжнародної молодіжної роботи.

Детальніше:

http://www.coe.int/t/dg4/eycb/Programme/QualityLabel_en.asp

Європейська Мережа Молодіжних Центрів Ради (EYCN)

European Network of Youth Centers for international and inter – cultural learning – <http://eycn.org/>

14 країн: 16 повноцінних членів та один асоційований

До ключових особливостей центрів, зокрема, належить: використання методів участі і неформального навчання; участь у міжнародних і міжкультурних обмінах та навчанні; поширення цінностей Ради Європи про загальні права людини і демократію.

Європейська Конференція Молодіжних Клубів (ECYC)

European Confederation of Youth Clubs – <https://www.ecyc.org/>

18 країн: 19 організацій (більше 12500 центрів загалом)

Принцип роботи: розширення можливостей молоді за допомогою відкритої молодіжної роботи і неформального навчання з метою поширення ідей демократичного громадянського суспільства, заохочення молодих людей брати активну участь у розвитку громад.

Європейська Агенція Молодіжного Інформування та Консультування (ERYICA)

European Youth Information and Counselling Agency – <http://eryica.org/>

28 країн: 24 повноцінних членів, 5 афілійованих, 4 взаємодіючих НГО (7500 центрів загалом)

Метою агенції є сприяння співпраці у сфері молодіжної інформаційної роботи і послуг; розвиток, підтримка і просування якісної загальної інформаційної молодіжної політики та практики на всіх рівнях; дотримання принципів Європейської молодіжної інформаційної хартії та інформаційних потреб молоді.

**SUOMEN
NUORISOKESKUKSET**

навчання та здобуття досвіду в безпечному середовищі. Головними завданнями є організація тренінгів, соціальної молодіжної роботи, молодіжних таборів, тематичних подорожей та міжнародних обмінів.

Фінська Асоціація Молодіжних Центрив (член EYCN)

<http://www.snk.fi/>

Об'єднує 10 центрив у всій країні. Асоціація підтримує розвиток молоді, пропонуючи цільові програми спрямовані на

Ірландська мережа молодіжних клубив (член ЕСУС)

<http://youthworkireland.ie/>

340 клубив

Місцевий молодіжний клуб є серцем громади, де молоді люди, їх лідери, волонтери і молодіжні працівники займаються реалізацією різних проектив та ініціатив. Молодіжний клуб сприяє більш активному залученню молодих людей до суспільного життя, а також навчанню і підтримці волонтерив.

Литовська мережа відкритих молодіжних центрив та просторив

<http://www.jrd.lt/youth-centers>

190 центрив та просторив

Надає молоді місце для проведення вільного часу, зустрічей та соціалізації; організовує дозвілля (гуртки з музики, комп'ютерні науки та ін.); має молодіжних працівників, які консультують і допомагають молоді; співпрацює з іншими профільними інституціями.

УЧАСТЬ МОЛОДІ У НЕФОРМАЛЬНОМУ МОЛОДІЖНОМУ РУСІ

- 27-28 % – частка молоді серед учасників сучасних закладів неформальної та позашкільної освіти;
- 10-13 % – частка молодих активістів молодіжних організацій та інших НПО.

ОЧІКУВАННЯ

Метою Державної Стратегії просвіти 2014-2022 р.р. у сфері неформальної освіти Міністерством освіти і науки було визначено залучення до активної участі у молодіжному русі:

- у 2015 році - 35 % дітей і молоді;
- у 2017 році - 60 %;
- у 2022 році - 100 %.

ВІДПОВІДНІСТЬ СУЧАСНОЇ СИСТЕМИ ПОТРЕБАМ

На основі аудиту системи неформальної освіти (НО) 2012-2013 р.р. можна зробити наступні висновки:

- Близько 90% закладів функціонують у великих містах, обласних і районних центрах;
- Фінансування у сфері НО за 2011-2013 р. р. складало 310 млн. євро. 83 % із даної суми – з місцевих бюджетів;
- Нерівномірна частка участі молоді у різних регіонах: від 4 до 61 відсотків;
- Відсутні єдині конкретні вимоги до змісту програм неформальної освіти;
- 48% закладів НО не мають достатньої матеріально-технічної бази, а для 83% - не вистачає обладнання;
- Лише в деяких закладах НО проводяться зовнішній аналіз та оцінка діяльності.

ЧОМУ МОЛОДЬ НЕ БЕРЕ УЧАСТЬ...?

- Фінансування закладів неформальної освіти не залежить від ефективності та результативності їх роботи;
- Заходи, які пропонуються закладами НО лише частково задовольняють потреби молоді і реалізуються переважно у великих містах та обласних центрах;
- Відсутність якісної та точної інформації щодо привабливості неформальної освіти;
- Невелика кількість висококваліфікованих спеціалістів у сфері молодіжної неформальної просвіти.

МОДЕЛЬ ВІДКРИТОЇ РОБОТИ З МОЛОДДЮ

- Відкритий молодіжний центр - заклад або його філія, який реалізує відкриту роботу у сфері надання соціальних, освітніх і психологічних послуг для молоді. Організатор або співвласник центру може бути муніципалітет, громадські організації, місцеві та релігійні громади.
- Цільовою аудиторією відкритих молодіжних центрів є молодь віком від 14 до 29 років. Особлива увага приділяється молоді з обмеженими можливостями, менш вмотивованій, яка з різних причин не в змозі або не хоче брати участь в молодіжних заходах.

	Відкритий молодіжний центр	Відкритий молодіжний простір
Юридичний статус	Окрема юридична особа або його філія.	Функціонує без створення окремого філіалу
Установчі документи	В установчих документах чітко встановлено, що установа або філія реалізує відкриту молодіжну роботу	В установчих документах згадується робота з молодими людьми
Приміщення	Мінімум 2	Мінімум 1
Персонал	Як мінімум 2 молодіжних працівника, з яких щонайменше 1 має вищу освіту і диплом соціального працівника чи соціального педагога	Як мінімум один працівник, до функцій якого відноситься відкрита робота з молоддю
Інше	Окремий вхід, окрема вбиральня	Вхід, вбиральня може бути спільною з іншими закладами

МОЛОДІЖНИЙ ПРАЦІВНИК

- Вік 21+;
- Працює у сфері неформальної освіти;
- Бажана освіта – педагог, психолог, соц. працівник;
- Може отримувати за свою роботу заробітну плату;
- Практичний досвід роботи з молоддю – 800 годин протягом останніх 3-х років (5,5 годин/тиждень) або 1200 годин протягом останніх 5-ти років (5 годин/тиждень);
- Молодіжний працівник протягом 2015-2016 року має хоча б один раз бути учасником спеціального заходу для розвитку компетенцій молодіжних працівників.

СТВОРЕННЯ СИСТЕМИ

- Для створення відкритих молодіжних центрів необхідна повна реорганізація існуючих закладів НО і створення філій або нових юридичних осіб. Організаторами або співорганізаторами центрів можуть бути громадські організації, місцеві чи релігійні громади;
- Відкритий молодіжний простір створюється у приміщеннях закладів культури, спорту, бібліотек, шкіл, а також інших державних закладах місцевих чи релігійних громад;
- Муніципалітет фінансує утримання приміщень (комунальні послуги), ремонт, матеріально-технічну базу (спортивне обладнання, музична апаратура тощо) – 85-95% від загальних витрат;
- Департамент у справах молоді та молодіжної політики фінансує заходи центрів/просторів для молоді, консультує та навчає молодіжних працівників, створює сприятливі умови для розвитку відносин та співпраці з іншими молодіжними центрами Литви та Європи.

ВИМОГИ ДО ЦЕНТРІВ, ЯКІ ПОТРЕБУЮТЬ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСУВАННЯ

Мінімальна кількість учасників заходу	Відкритий молодіжний центр	Відкритий молодіжний простір
	115	80
Мінімальна кількість учасників, які потребують індивідуальної роботи	35	20
Мінімальна кількість учасників, залучених до заходу	2	1
Мінімальна кількість партнерів-організацій, яких необхідно залучити до заходу	4	3
Мінімальна кількість публікацій про діяльність в ЗМІ та соціальних мережах	2	2

ВІДКРИТА РОБОТА З МОЛОДДЮ

- Учасником може стати кожен не залежно від соціального статусу;
- Відкрита робота може проводитись в місцях скупчення молоді;
- Заходи, пропонуються і обираються клієнтами – молоддю;
- Робочий час центру – 14:00-21:00;
- Сприятливі та комфортні умови;
- Участь на безкоштовній основі;
- Модель – рівномірно розвинена мережа закладів неформальної освіти із врахуванням особливостей території, муніципалітету і кількості учасників;
- Відкритий центр в муніципалітеті має координувати мережу відкритих просторів;
- Для створення мережі центрів/просторів можна адаптувати приміщення існуючих установ.

СФЕРИ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ ІЗ ВИКОРИСТАННЯМ ВІДКРИТОЇ РОБОТИ

ПРИНЦИПИ РОБОТИ МОЛОДІЖНИХ ЦЕНТРІВ/ПРОСТОРІВ

- Орієнтація на потреби молоді;
- Персонал: вмотивований та компетентний;
- Терпіння та підтримка;
- Зв'язок та консультації з органами влади, іншими центрами, спеціалістами;
- Створення мережі та організація співпраці з іншими організаціями.

МОБІЛЬНА РОБОТА З МОЛОДДЮ

- Мобільна робота з молоддю ефективна на тих територіях, на яких немає діючих центрів або невелика кількість мешканців;
- Затверджений графік роботи, в який молодіжні працівники проводять мобільну роботу з молоддю;
- Використання приміщень та матеріально-технічної бази інших закладів та установ.

РОБОТА З МОЛОДДЮ НА ВУЛИЦІ

- Робота з молоддю має бути орієнтована на учасників, які більшу частину свого вільного часу проводять на вулиці;
- Роботу доречно проводити у місцях масового скупчення молоді (стадіони, подвір'я, спортивні майданчики тощо);
- Для фінансування даного типу діяльності доречно залучити підтримку зі сторони бізнес-середовища.

У 1971 році при ЖЕКах і домоуправліннях в Україні були створені перші підліткові клуби (аналог європейських молодіжних центрів). Держава прагнула не просто забрати підлітків з вулиці, а й усебічно їх розвинути шляхом організованого дозвілля.

Система фінансувалась за рахунок на **2%** від сплати кожного мешканця за комунальні послуги. Сьогодні ж клубна система втратила чітко сформульовані цілі, педагогів, дітей, а також матеріально – технічну базу та приблизно **70-80%** приміщень.

У 2003 році в Україні було **1656** підліткових клубів, а у 2007 – уже **1506**. Сьогодні їх залишилось близько **1000** і ще близько **100** створені за ініціативи громадських організацій. Окрім цього, **17** обласних молодіжних центрів виникли за ініціативи обласних рад та державних адміністрацій (насправді ж молодіжні центри, передбачені Законом, змінюють статуту і перетворюються на обласні молодіжні центри).

Сьогодні молодіжні центри та клуби фактично перебувають у сфері управління Міністерства молоді та спорту України. Проте формально не регламентує жоден документ. На практиці підлітковими клубами керують комунальні підприємства, структурні підрозділи з питань молоді, освіти, культури місцевих державних адміністрацій або інші відомства.

Молодіжний центр – установа (у великих містах - мережа місцевих філій), робота якої спрямована на забезпечення змістовного та якісного дозвілля молоді.

Метою молодіжних центрів є:

- громадянська освіта молоді через участь у суспільній діяльності;
- національно – патріотичне виховання;
- розвиток волонтерства та мобільності молоді;
- реалізація творчого потенціалу молодих осіб;
- формування здорового способу життя;
- сприяння зайнятості молоді у вільний час та молодіжному підприємству.

Принципи роботи молодіжних центрів, зокрема у ЄС:

1. Організувати дозвілля молоді людини в позанавчальний час – навіть якщо вона прийшла просто поспілкуватися з однолітками.
2. Центр має бути розташований у межах мікрорайону, щоб юнацтво могло дістатися туди в будь – який час без батьків.
3. Центр має бути доступним, робочі години – зручними для молоді, а заняття в ньому - безкоштовними.
4. Ті, хто не може відвідувати професійні заняття через обмежені можливості, тощо – можуть навчатися цьому в центрі.
5. Дозвілля організовується не лише для підлітків, але й для дітей та дорослих (освіта протягом усього життя).

Донецький обласний дитячо – молодіжний центр
(dodmc.dn.ua)

Засновник: Донецька обласна рада

Формат: Комунальний позашкільний навчальний заклад

Підтримка та розвиток дитячого та молодіжного громадського руху, освітні та консультаційні послуги з актуальних для молоді питань.

Напрями діяльності:

- Неформальна освіта;
- Програми для створення, підтримки та розвитку дитячих та молодіжних громадських організацій;
- Впровадження методик національно – патріотичного виховання в діяльність дитячих та молодіжних громадських організацій;
- Розвиток лідерських та управлінських якостей;
- Розвиток журналістських здібностей та медіа – складової;
- Розвиток креативності та нестандартного мислення.

Молодіжний центр Волині, м.Луцьк
(www.uc.volyn.net)

Засновник: громадська організація

Відкритий простір для роботи, відпочинку та розвитку молодіжних організацій Волині.

Напрями діяльності:

- Безкоштовне приміщення для заходів та роботи молодіжних об'єднань, незалежно від реєстрації та сфери діяльності;
- Ресурсний центр, надання безкоштовного обладнання для робочих заходів (проектор, мікрофони, плазма, екрани);
- Програми для розвитку організацій та проектів;
- Сприяння в організації заходів та реалізації проектів молоді;
- Волонтерська робота в десятках молодіжних проектів;
- Сприяння міжнародній співпраці молодіжних організацій за підтримки Британської Ради, Посольства США в Україні, Міністерства молоді та спорту України та ін.

Сумський міський центр дозвілля молоді, м. Суми (www.dozvillya.org.ua)

Засновник: міська рада

Формат: майданчик для налагодження партнерських відносин між владою та молоддю. Надає практичну, організаційну, інформаційну та ресурсну підтримку в реалізації молодіжних проектів та ініціатив; освітні та консультаційні послуги з актуальних для молоді питань.

Напрями діяльності:

- Формування національної свідомості та патріотичного виховання молоді;
- Підтримка діяльності громадських об'єднань та студентського самоврядування;
- Пропаганда здорового способу життя серед молоді та підлітків;
- Підтримка творчої та обдарованої молоді, розвиток культурних традицій в молодіжному середовищі;
- Сприяння розвитку змістовного дозвілля молоді;
- Розвиток міжнародних молодіжно – культурних контактів та обмінів.

Молодіжний центр Дніпропетровщини, м.Дніпро (facebook.com/yc.dn.ua)

Засновник: обласна рада та обласна державна адміністрація.

Платформа для реалізації кращих молодіжних ініціатив Дніпропетровської області, вільний простір, де народжуються та втілюються ідеї шляхом неформальної освіти.

Напрями діяльності:

- Враховувати потреби та прагнення молоді;
- Забезпечувати можливості для навчання молоді;
- Підтримувати молодь в активному та конструктивному вивченні міжкультурних відносин;
- Практика оцінювання з метою покращення якості молодіжної роботи;
- Підтримка командного навчання;
- Розвиток провідних молодіжних програм;
- Розробка, впровадження та оцінювання молодіжних проектів з метою покращення якості молодіжної роботи.

Lviv Regional Youth Center

Львівський обласний молодіжний центр, м.Львів ([facebook.com/lviv.youth.center](https://www.facebook.com/lviv.youth.center))

Засновник: обласна рада та обласна державна адміністрація.

Формат: платформа для комунікацій, співпраці та розвитку компетенцій молодих людей, з метою реалізації потенціалу молоді для втілення суспільно – корисних ініціатив. Центр активно працює над відкриттям можливостей молоді щодо участі у громадському житті та розбудові мережі молодіжних громадських організацій і служить майданчиком для комунікацій між молоддю, громадським сектором та органами влади.

Напрями діяльності:

- Створення умов для творчого розвитку особистості, інтелектуального самовдосконалення молоді;
- Профорієнтаційна робота серед молоді;
- Сприяння підвищенню громадської активності молоді та розвитку волонтерської діяльності;
- Поширення практики неформальної освіти та самоосвіти;
- Розвиток міжнародного співробітництва для реалізації молодіжних проектів.

Мариупольский Союз Молодежи

Мережа молодіжних центрів у Донецькій області (м. Маріуполь, м. Мангуш, Волноваський район) (<https://www.facebook.com/msmukraine/>)

Засновник: ГО «Маріупольська Спілка Молоді» за підтримки UNICEF, Данської Ради у справах біженців в Україні (DRC), за фінансової

підтримки офісу надання допомоги при надзвичайних гуманітарних ситуаціях Агенства США з міжнародного розвитку(USAID), в рамках реалізації проекту « Соціально правовий захист життєзабезпечення і екстрена підтримка постраждалих від конфлікту груп населення Південного Сходу України).

Напрями діяльності:

- Семінари і тренінги з безпечної поведінки, розвитку важливих соціальних життєвих навичок (ефективне працевлаштування, управління особистим і сімейним бюджетом, взаємини з оточуючими та ін.);
- Майстер – класи (фотомайстерність, відеомайстерність, здоровий спосіб життя, ораторське мистецтво та ін.);
- Школа діджеїв;
- Арт – терапія;
- Індивідуальні консультації психолога;
- Цікавий, корисний і насичений дозвілля;
- Різноманітні тренінгові програми.

З ЧОГО РОЗПОЧАТИ СТВОРЕННЯ МОЛОДІЖНОГО ЦЕНТРУ

Існує багато чинників, про які слід пам'ятати, коли ви збираєтеся відкрити молодіжний центр на місцевому, регіональному чи національному рівні. Нижче перераховано кілька пунктів, про які ви маєте пам'ятати, коли почнете планування.

ВСЕ ЗАЛЕЖИТЬ ВІД ПОТРЕБ

Передусім необхідно з'ясувати потреби молоді, з якою ви хочете працювати, оскільки загалом молодіжна інформація заснована на підході, орієнтованому на користувача. Дуже важливою частиною вашого дослідження має стати опитування безпосередньо молоді. Крім того, необхідно з'ясувати соціально-культурний контекст, у якому ви збираєтеся працювати. Оскільки одна з цілей молодіжного інформування – прибрати існуючі інформаційні прогалини і не дублювати служби, які вже є.

ДЕЯКІ МЕТОДИ, ЯКІ МОЖУТЬ ВАМ У ЦЬОМУ ДОПОМОГТИ

- Зробіть анкету і роздайте її в школах, молодіжних клубах, молодіжних організаціях та інших місцях, де буває молодь. Буде ще краще, якщо ви створите цю анкету спільно з молодими людьми і попросите їх зібрати думки їхніх однолітків, щоб залучити їх до процесу опитування.

- Налагодьте співпрацю з інститутами молодіжних досліджень і дізнайтеся, чи є у них дані по вашій темі, або попросіть їх включити в їхні анкети кілька запитань щодо потреб в інформації (теми, способи надання інформації тощо).

- Проведіть фокус-групи, щоб детально обговорити з молоддю її побажання й очікування.

- Також проведіть інтерв'ю з молоддю, яка працює для і разом з молоддю. Вони можуть підказати теми, з якими сама молодь не береться працювати безпосередньо.

- Дослідіть послуги, доступні молоді у відповідній сфері, і створіть карту соціально-культурного середовища. Ще краще буде, якщо ви попросите саму молодь створити цю карту - це допоможе вам зрозуміти, що важливо для молоді, а також з'ясувати

послуги, про існування яких вона знає або ні.

- Використовуйте рольові моделі, придумайте двох або більше типових користувачів ваших послуг. Дайте їм імена, придумайте їхню історію і створіть статті з фотографіями, використовуючи фотографії, які у вас є і які можуть підійти до статті.

- Пам'ятайте про те, що молодь – це не проста, одноманітна категорія, а різні групи молодих людей із різними потребами – тому, щоб бути певними в чіткості створеної вами картини, переконайтеся, що ви проконсультувалися з людьми різного походження, які проживають у різних умовах. Цей список не є всеосяжним, використовуйте свою уяву і творчі можливості молоді, щоб знайти методи та способи мотивації як найбільшого числа молоді для коментарів і зворотного зв'язку. Зрештою, у вас не буде так багато спроб і помилок, як це зазвичай буває в будь-якому починанні.

ПОТРЕБИ Є НЕ ТІЛЬКИ У МОЛОДІ...

Для створення молодіжного центру також знадобиться фінансова підтримка. Тому дуже важливо з'ясувати, поряд із потребами вашої цільової групи, потреби тих, хто, можливо, вас профінансує або стане вашим фінансовим партнером. Подумайте про те, що вони зможуть отримати від такого сервісу у своїй галузі.

- Поговоріть із політиками про їхні потреби в комунікації з молоддю і про те, як молодіжне інформування може підтримати їхню політику.

- Залучіть до свого дослідження молодіжних потреб людей із політики й адміністрації, запитайте їхню думку.

- Запитайте молодіжних працівників та людей, які працюють у спеціалізованих сервісах, про те, які інформаційні матеріали допомогли б їм у роботі.

- Запитайте постачальників послуг для молоді, що вони хотіли б донести до молоді. Таким чином вони, постачальники, зможуть зрозуміти, що молодіжний інформаційний центр або сервіс не повинен дублювати існуючі служби, і навпаки, одне із завдань

центрів – скеровувати молодь в існуючі служби.

- Дайте їм зрозуміти, що молодіжне інформування – це одна з форм профілактики.

СТВОРИТЬ МЕРЕЖУ

Мережева співпраця – це дуже важлива частина молодіжної роботи. Єдиний спосіб бути весь час у курсі подій – це розвиток співпраці з усіма інститутами й сервісами, що стосуються молоді, а також політиками й адміністративними структурами.

Молодіжні центри можуть використовувати свої зв'язки не тільки для обміну останньою інформацією, та й прийняття рішень, як її доносити до молоді, а й, разом із партнерами, розвивати нові послуги і сервіси, виявляти прогалини в існуючих послугах для молоді і загалом спільно лобювати інтереси та потреби загальної цільової групи.

Мережі ґрунтуються на спільній вірі в те, що разом можна досягти більшого, ніж поодиночі. Обмін інформацією, знаннями та досвідом може відбуватися тільки в двосторонній системі і з загальним розумінням відмінностей між партнерами. Проте для мережевої співпраці необхідна довіра і постійне спілкування між рівними партнерами. Партнери по мережі мають зрозуміти як загальні цілі, так і різні потреби та стартові позиції всіх залучених гравців.

Також для кращого функціонування, мережі мають бути побудовані за принципами співпраці, а не ієрархії. Завжди існує потреба в тому, щоб хтось узяв на себе керівництво якоюсь певною темою, стежив за розвитком і вибудовував комунікацію таким чином, щоб залучені партнери могли зосередитися на своєму внеску у спільну мету/проект. Керівна роль може варіюватися в різних мережах у різний час, залежно від поточних проектів. Молодіжні центри часто дуже добре підходять на роль координатора.

Мережа стане не тільки фундаментальною основою якості послуг, які ви запропонуєте молоді після створення молодіжного центру, але також надаватиме допомогу і підтримку ще під час його створення, завдяки прямим контактам із людьми, які приймають рішення, та фінансовими партнерами.

Із самого початку ви маєте залучати партнерів усіх рівнів і з усіх організацій та інститутів, що так чи інакше стосуються молоді, запитувати думку, пропонувати співпрацю і спільні проекти та запрошувати їх до роботи.

СТВОРЕННЯ МЕРЕЖИ – ЦЕ ТРИВАЛИЙ ПРОЦЕС, ЯКИЙ ПОТРЕБУЄ ЧАСУ ТА ЕНЕРГІЇ:

- Почніть із відвідування відповідних організацій та інститутів і попросіть їх розповісти про те, чим вони займаються.
- Поясніть, що таке молодіжне інформування, і висловіть зацікавленість у співпраці.
- Відвідайте виставки, конференції та семінари з молодіжної проблематики й залишайтеся на неформальну частину заходів.
- Запрошуйте партнерів на круглі столи за певними темами просто для обміну думками або планування спільних проектів.
- Будьте доступні, коли іншим партнерам потрібна підтримка для їхніх партнерів, навіть якщо ви наразі нічого від цього не отримуєте.

Якщо вам пощастило, і ви хочете створити свій інформаційний молодіжний центр або сервіс у місцевості, де вже існують інші молодіжні інформаційні структури, або ви хочете створити більше одного центру, то найважливіше – це партнери. Активно шукайте тісної співпраці з іншими молодіжними інформаційними центрами і сервісами для того, щоб:

- обмінюватися досвідом та успішними практиками,
- створювати спільні інформаційні продукти (наприклад, розподіляти теми або

розподілити роботу),

- отримати можливість стажувань та навчання ваших працівників,
- створювати спільні національні критерії оцінки якості,
- спільно любіювати молодіжну інформаційну роботу,
- спільно налагоджувати зв'язки з громадськістю,
- отримувати національне фінансування спільних проектів.

МІСІЯ ТА ПОСЛУГИ ФОРМУЛЮВАННЯ МІСІЇ – НАПРЯМОК

Формулювання місії допоможе вам не тільки прояснити ваш проект, але і продати вашу ідею – як потенційним спонсорам, так і партнерам та безпосередньо молоді. Сформулюйте місію вашого інформаційного центру або сервісу, ґрунтуючись на:

- виявлених інформаційних потребах молоді,
- вашому соціально-культурному середовищі,
- потребах ваших партнерів у молодіжному середовищі із молодіжної політики,
- вашому власному баченні та професійному знанні,
- принципах і методах, які визначають молодіжне інформування.

СПЕКТР ПОСЛУГ

Молодіжне інформування може здійснюватися різними способами, і вже розроблено широкий спектр послуг. Дуже важливо, щоб спочатку з широкого спектру послуг ви обрали ті, які відповідають вашій місцевій /регіональній/національній ситуації і наявним ресурсам. Уже доведено: щоб стати успішним, краще почати з невеликого набору послуг і розвиватися далі, спираючись на здобутки, ніж намагатися зробити все і відразу.

Пропонуємо визначити два етапи у наданні послуг:

Етап 1 – Основні послуги: Ядро пріоритетних послуг, які надаватимуться молодіжним інформаційним центром або

сервісом.

Етап 2 – Вільний стиль: Додаткові послуги, які ви захочете надавати після відкриття центру/сервісу і за наявності ресурсів

ЮРИДИЧНИЙ СТАТУС І ФІНАНСУВАННЯ

Щоб функціонувати і виконувати свої завдання, молодіжному центру необхідний юридичний статус, що, звичайно ж, тісно пов'язано з можливостями фінансування. Юридичний статус багато в чому залежатиме від законодавства і структур, відповідальних за молодіжну роботу, а також, наприклад, від загальної ролі неурядових організацій в окремо взятій країні.

ЮРИДИЧНИЙ СТАТУС

Наразі інформаційні молодіжні центри та сервіси мають три можливості:

- бути незалежною, неурядовою, некомерційною асоціацією,
- бути частиною неурядової, некомерційної асоціації, яка пропонує різні форми молодіжної роботи,
- бути частиною органу державної влади (національного, регіонального або місцевого).

Усі ці форми можливі і мають як свої переваги, так і недоліки.

Бути частиною органу державної влади демонструє важливість молодіжного інформування і зазвичай дає стабільне фінансування, проте необхідність відвідування офіційних структур може бути складною для молоді.

Бути частиною більшої асоціації, що займається молодіжною роботою, найімовірніше означає, що ви можете скористатися адміністративними ресурсами, але водночас мусите бути впевнені в тому, що молодіжне інформування залишається пріоритетом організації, яка вас приймає.

Якщо ж ви будете незалежною некомерційною організацією, то матимете свободу у

виборі послуг, що надаються, але також це означає, що ви самостійно забезпечуватимете своє фінансування.

Юридичний статус вашої організації багато в чому залежатиме від загальної ситуації з молодіжною роботою у країні і від вас самих.

ФІНАНСУВАННЯ

Як уже згадувалося вище, фінансування молодіжного центру тісно пов'язане з обраним юридичним статусом.

Наразі в Європі молодіжні інформаційні центри фінансуються в такий спосіб:

- Молодіжна інформація – частина програм/заходів центрального або регіонального уряду. В цьому разі співробітники найчастіше наймаються безпосередньо урядовими структурами, обладнання та інші необхідні речі теж оплачуються ними.

- Молодіжна інформація – частина заходів на місцевому рівні і працівники безпосередньо наймаються місцевим урядом, який так само надає необхідне обладнання.

- Молодіжна інформація надається неурядовою некомерційною організацією, яка постійно займається пошуком фінансування, зокрема через проекти. Дуже часто такі організації фінансуються різними структурами, наприклад, регіональною владою і муніципальним центром, де вони розташовані, і змушені також шукати інші джерела фінансування.

Додатково в деяких європейських країнах національні міністерства, що відповідають за молодь, фінансують національні структури координації молодіжного інформування для того, щоб підстрахувати існуючі служби в країні та підтримати синергію.

Ви маєте бути впевнені в стабільному фінансуванні, навіть якщо й починаєте з проектного фінансування, оскільки тільки так ви зможете бути успішними.

Те, що основна частина фінансування йде на оплату працівників, не полегшує вашого завдання, позаяк вам буде необхідно

пояснювати у всіх планованих бюджетах, чому це так необхідно.

Додатково до державного фінансування на місцевому, регіональному або національному рівнях ви можете шукати інші ресурси, особливо коли вам потрібні додаткові гроші на проекти або інноваційні послуги. Спробуйте пошукати фінансування в європейських програм, а також у фондів і приватного сектору.

МІСЦЕ РОЗТАШУВАННЯ ТА СПІВРОБІТНИКИ

Одне з найскладніших завдань – знайти необхідне місце для молодіжного інформаційного центру, але в той же час це більше впливає на те, які послуги ви можете запропонувати і хто відвідуватиме ваш центр. Кількість необхідних приміщень і їхнє розташування залежить від послуг, які ви хочете запропонувати.

Молодіжний центр повинен:

- розташовуватися в місці, яке знайоме молоді та/або до якого легко дістатися на громадському транспорті,

- вхід має розташовуватися з вулиці (як у крамницю) і зовні має бути чітко зрозуміло, що це молодіжний інформаційний центр,

- необхідно, щоб була приймальня, в якій:

- є місце для розміщення інформаційних матеріалів,

- стійка реєстрації та/або стіл чергового співробітника,

- стільці та столи, за якими можна посидіти і поговорити або переглянути матеріали,

- публічні інтернет-термінали і комп'ютери (наприклад, щоб написати своє резюме),

- ксерокс, яким можуть скористатися молоді люди,

- місце для вітальних зустрічей з групами;

- необхідно, щоб була одна або більше

кімнат, які можна використовувати для зборів співробітників, роботи з групами, інтерв'ю або консультацій,

- місце має бути доступним для людей з обмеженими фізичними можливостями,

- повинні бути офісні приміщення для директора і/або адміністрації,

- має бути достатньо місця для зберігання інформаційних матеріалів,

- приміщення має бути обладнано кухнею і туалетами.

Дуже важливо зробити центр досить привабливим і неформальним для молоді, що критично важливо для гарного початку. Найкращий спосіб цього домогтися – залучити молодь до підготовки та обладнання центру.

ХТО МИ...

Лише в кількох європейських країнах існує формальна освіта для молодіжних інформаційних працівників. Багато молодіжних інформаційних структур організують національні курси чи індивідуальне навчання на місцевому/регіональному рівнях або беруть участь у тренінгах, проведених ERYICA.

Запорукою успіху молодіжної інформаційної роботи на всіх рівнях є якісне навчання співробітників незалежно від того, ким його організовано.

Навички і якості, необхідні для молодіжної інформаційної роботи:

- навички міжособистісних відносин,
- дослідницькі навички, навички обробки інформації та інформаційного менеджменту,

- навички написання текстів і основ дизайну (щоб випускати матеріали, які підходять для цільової групи),

- навички в галузі комунікації та інформаційних технологій,

- навички мережевої співпраці та спілкування (включаючи основи зв'язків із громадськістю),

- навички роботи з групою і презентації на різні теми,

- навички адміністрування та самоорганізації,

- виявлення і запис потреб молоді з подальшою трансформацією цього знання в послуги,

- знання принципів і теорії молодіжного інформування і здатність застосувати їх на практиці,

- усвідомлення поточного правового контексту (професійні кодекси, копірайт, закони тощо),

- відкритість і цікавість,
- гнучкість і готовність до постійного навчання.

Ці навички і якості можна назвати основними вимогами до молодіжної інформаційної роботи. Рішення про те, якою буде внутрішня структура організації, який набір послуг надаватиметься, чи будуть усі співробітники «багатофункціональні» або завдання будуть розподілятися таким чином, що співробітники можуть спеціалізуватися у вузькій сфері – приймається самим центром і залежить від ресурсів. У маленьких центрах, можливо, одна людина змушена робити все, і це означає, що не всі сфери будуть охоплені у вашій роботі. У цьому випадку сконцентруйтеся на навичках, які є найбільш необхідними при роботі безпосередньо з молоддю, але не забувайте і про необхідність утримувати мережеву взаємодію і зв'язки з громадськістю, що буде просто необхідним для вашої майбутньої роботи.

НАВЧАННЯ

Зазвичай молодіжні інформаційні фахівці приходять із різних професійних галузей: молодіжна робота, соціальна робота, психологія й освіта – це лише кілька прикладів, так само як і бібліотекарі або журналісти: все залежить від загальної ситуації з молодіжною роботою в окремо взятій громаді. Ви маєте навчити їх усіх аспектів молодіжної інформаційної роботи вашого центру/методу за вибором. Це можна зробити:

- провівши тренінг своїми силами на

місці – поділитися вашими знаннями і досвідом у царині молодіжного інформування,

- відправивши їх на стажування або обмін досвідом зі співробітниками інших молодіжних інформаційних центрів,

- відправивши на місцевий/регіональний або національний тренінг-курс для молодіжних працівників або мережі молодіжних інформаційних центрів,

- запросивши ERYICA організувати основний чи спеціалізований тренінг-курс для конкретно ваших працівників або для мережі молодіжних центрів,

- узявши участь у тренінг-курсі «Поїзд тренерів», організований ERYICA, на європейському рівні в галузі молодіжного інформування, і після цього провести тренінг у себе в країні,

- знайти, в яких країнах, наприклад, із такою самою мовою, як у вас, проводяться спеціалізовані тренінги, і спробувати відправити ваших співробітників узяти в них участь,

- дати можливість вашим співробітникам якомога частіше брати участь у тренінгах різних навичок, необхідних для молодіжної інформаційної роботи, наприклад, навички спілкування, використання нових технологій, методи групової роботи тощо, котрі проводяться тренінговими організаціями.

Якщо ваш центр неможливо забезпечити найманими працівниками або ви з якоїсь причини вирішили працювати тільки з волонтерами, пам'ятайте про те, що вони теж мають пройти навчання навичок молодіжної інформаційної роботи, аби надавати молоді професійні послуги.

ЯКІСТЬ І ОЦІНКА

Дуже важливо, щоб із самого початку, з

моменту створення вашого центру, ви розуміли, яким чином оцінюватимете свою роботу.

Визначте, яким чином ви будете підтримувати та постійно покращувати якість ваших послуг. Це необхідно не тільки для того, щоб ви змогли ефективно реагувати на потреби молоді, а й для того, щоб показати вашим фінансовим і партнерам, що ви успішні і корисні для молоді у вашій громаді.

БУДЬТЕ НАПОГOTOVI І РЕАГУЙТЕ

При плануванні вашого центру подумайте про те, яким чином ви будете відслідковувати звернення молоді і те, задоволена вона вашими послугами чи ні.

Ось кілька способів дізнатися це:

- ведіть статистику за запитами, наприклад, вік і стать тих, хто звернувся, теми, якими вони цікавляться, у який спосіб вони вважають за краще зв'язуватися з вами (наприклад, особиста зустріч, телефон тощо),

- постійно аналізуйте ці дані з вашою командою,

- періодично запитуйте у співробітників, які щодня контактують із молоддю, котра відвідує ваш центр, чи з'явилися нові «гарячі» теми або якісь зміни – оскільки їхній аналіз ситуації може допомогти виробити дуже важливі індикатори нових віянь і мінливого контексту, в якому перебуває молодь,

- проводьте анкетування молоді (знову-таки, якщо можливо, залучайте молодих людей безпосередньо) і не забувайте про те, що ті, хто не користується вашими послугами, також можуть підказати ідеї щодо послуг, які їм можуть бути цікаві,

- використовуйте «таємних покупців», щоб з'ясувати якість ваших повсякденних послуг.

Першочергові кроки, необхідні для створення молодіжних центрів в Україні

1. Підтримати розвиток сучасної мережі молодіжних центрів на базі існуючих:

- підліткових клубів (комунальні установи);
- молодіжних центрів (створених за ініціативи місцевої влади або громадських організацій).

2. Запровадити сучасні стандарти молодіжної роботи, що діють у європейських молодіжних центрах, керуючись:

- законом якості для молодіжних центрів від Ради Європи;
- рекомендаціями європейських мереж молодіжних центрів.

3. Запровадити нормативно-правову базу діяльності молодіжних центрів:

- прийняття Кабінетом Міністрів України проекту «Типового положення про молодіжні центри» та узгодження критеріїв знаку якості для українських молодіжних центрів національного та місцевого рівнів.

Новим форматом молодіжних організацій є молодіжні платформи. Так, у м. Краматорськ – громадська організація «Вільна Хата», у м. Слов'янськ – «Платформа ініціатив Теллиця», у Лиманській громаді – громадська організація «Альтанка», у м. Костянтинівка – на базі міської громадської організації «Українська культурологічна спілка «Містечко Трій» - молодіжна платформа «Друзі» тощо.

Ці платформи створені за підтримки Благодійної організації «Львівська освітня фундація».

На інституційний розвиток платформ були виділені кошти від міжнародних організацій, але у 2017 році, коли проекти добігли кінця, виникла гостра необхідність у забезпеченні платформ приміщеннями на пільгових умовах.

Зважаючи на активну та результативну діяльність платформ, інноваційний підхід до роботи з молоддю, зручний для молоді час роботи управлінням у справах сім'ї та молоді з виконавчими органами міських рад, райдержадміністраціями, об'єднаними територіальними громадами, громадськими організаціями було започатковано проект «Гідна країна для гідних людей» щодо створення 85 інноваційних центрів розвитку молоді, що стануть майданчиками для підтримки ініціатив у сфері неформальної освіти для громадських організацій різних напрямків.

Волонтерський рух знаходиться в прямій залежності від розвиненості громадського суспільства, яке представляє собою сферу діяльності вільних громадян і добровільно сформованих асоціацій та організацій.

Розвинений інститут волонтерства є характерною ознакою стійкості і збагаченої досвідом соціальної системи.

Значний поштовх розвитку активності молоді дав військовий конфлікт на Сході країни: у 2014 році значна частка молоді (13,7%) залучена до волонтерських ініціатив.

Під час проведення всеукраїнського волонтерського табору «Будуємо Україну Разом», який відбувся влітку 2017 року, впродовж двох місяців силами близько 80 волонтерів було відремонтовано 25 зруйнованих квартир. Така згуртованість місцевої молоді сприяла створенню чотирьох молодіжних платформ на Донеччині, які стали громадським простором для самореалізації та неформальної освіти молоді.

Яскравим прикладом є діяльність громадської організації «Країна вільних людей», яка була створена у вересні 2014 року ініціативною групою молодих людей – тимчасово вимушених переселенців у м. Краматорськ.

За роки своєї діяльності організацією була надана допомога 65 тис. тимчасово вимушеним переселенцям, 70 тис. мешканцям лінії зіткнення, 45 тис. осіб було евакуйоване із зони конфлікту.

У цей період у м. Святогірськ ініціативною групою було зареєстровано благодійну організацію «Благодійний фонд «Слов'янське серце», яка взяла на себе частку роботи із тимчасово вимушеними переселенцями, що на той час були розміщені на базах відпочинку та в дитячих оздоровчих закладах міста.

За ініціативою громадської організації, в рамках проекту ПРООН «Відновлення соціальних послуг та налагодження миру в Донецькій та Луганській областях», було відремонтоване приміщення колишньої лікарні, де за сприяння ЮНІСЕФ були

відкриті два центри: Центр підтримки сім'ї, захисту жінок та людей похилого віку та Молодіжний центр. Ці платформи стали чи не єдиним місцем для роботи з дітьми, молоддю та населенням у місті. Одним із напрямків роботи Молодіжного центру є надання допомоги молодим людям, які мешкають на лінії зіткнення.

Також важливим чинником розвитку громадських інститутів, починаючи з 2014 року, є діяльність в регіоні міжнародних організацій, робота яких здійснюється здебільшого через співпрацю з громадськими організаціями області. Прикладом такої взаємодії є створення молодіжних центрів та проведення конкурсів міні-грантів для молоді від 10 до 24 років від міжнародного дитячого фонду ЮНІСЕФ. Зпоміж інших організацій з ЮНІСЕФ найактивніше співпрацюють громадські організації «Добропільський центр молоді «Добро», «Фонд розвитку громади», громадська молодіжна організація «Слов'янський культурний центр «Задзеркалля», «Маріупольська спілка молоді».

Для громадських активістів міжнародні організації проводять навчання за різними напрямками, що безумовно впливає на покращення якості громадського сектору.

На даний момент завдяки ініціативі голови Донецької обласної державної адміністрації Павла Жебрівського в нашій області стартував проект «Гідна країна для гідних людей». В рамках цього проекту по всій Донецькій області буде створено низку інноваційних центрів розвитку молоді.

Детальну інформацію про цей проект Ви зможете дізнатися на наступних сторінках цієї брошури.

ПРОЕКТ

«ГІДНА КРАЇНА ДЛЯ ГІДНИХ ЛЮДЕЙ»

щодо створення 85 інноваційних центрів розвитку
молоді

МЕТА: Сприяння всебічному розвитку молоді Донецької області шляхом неформальних та інтерактивних методів навчання.

Активізація діяльності населення та об'єднання їх зусиль у реалізації різноманітних проектів, в тому числі і у створенні інноваційних центрів розвитку у містах та районах

Термін реалізації проекту: 2017 рік

Інноваційний центр розвитку

це відкритий простір для роботи,
відпочинку та розвитку молоді
Донеччини за принципами
доступності та спільної
відповідальності

Слугує майданчиком для генерування ідей, об'єднання
зусиль громадян для реалізації суспільно корисних ініціатив

Основними завданнями центру є:

- Адаптація молоді до умов сучасних реалій
- Якісна неформальна освіта (спрямована на поглиблення певних тем та всього того, чого не знайдеш в програмі шкільної освіти)
- Створення умов для активізації молодіжного підприємництва. Удосконалення системи підтримки молодіжного підприємництва
- Розвиток інституту волонтерства (інститут волонтерства може і повинен надавати молодим людям можливість отримувати перший організаційний досвід, досвід і мотив особистісного зростання тощо)
- Пропагування активної участі молоді у діяльності молодіжних організацій як запорука розвитку лідерських та підприємницьких якостей

Основними завданнями центру є:

- Інформування молоді про існуючі молодіжні програми, програми навчання за кордоном та гранти
- Підвищення престижу робітничих спеціальностей
- Розробка мотиваційних програм для "пасивної молоді"
- Реформування молодіжної політики на селі
- Реформування молодіжної політики в об'єднаних територіальних громадах
- Створення системи консультування для молоді – телефони довіри, активізація сайтів з юридичними питаннями, створення молодіжної інтернет - платформи, пропаганда центрів в ЗМІ тощо
- Активізація гендерної просвіти (як компонент тренінгів для молоді)
- Створення окремих програм для молодих людей з інвалідністю
- Підвищення професійної освіти самих молодіжних працівників, поширення використання інноваційних методів роботи з молоддю

діти

молодь

сім'ї учасників АТО та
тимчасово вимушених
переселенцівмолоді майбутні
підприємці

Центр працює для:

молоді сімейні пари

молоді люди з
інвалідністю

Послуги, які надає інноваційний центр:

- Безкоштовне приміщення для заходів та роботи громадських об'єдань, незалежно від реєстрації, напрямку роботи
- Ресурсний центр, обладнання для заходів та роботи (звукопідсилююче обладнання, проектори, мікрофони, екрани, інша техніка) Отримати ресурси для громадських організацій в центрі можна безкоштовно
- Програми для розвитку організацій та проектів – Active Citizenz, «Молодіжний працівник», тощо
- Сприяння у міжнародній роботі організацій через урядові та неурядові організації
- Сприяння у організації заходів та проектів
- Інформаційний центр перенаправлення населення в отриманні соціальних послуг
- Надання тимчасового житла для молоді, яка подорожує Україною в рамках молодіжних обмінів

Необхідні вимоги для забезпечення ефективного функціонування інноваційного центру розвитку:

Сучасне технічне обладнання
(комп'ютери, принтери, ксерокси,
сканери, проектори, екрани, музична
апаратура тощо)

Безкоштовний інтернет

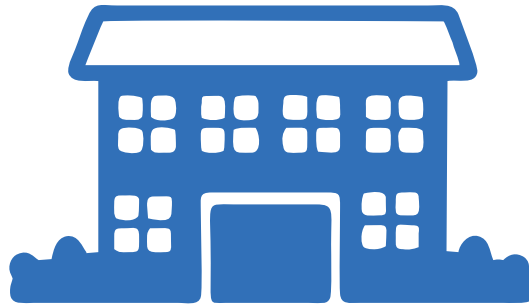
Зручне розташування (модернізація та
реконструкція приміщення центру)

Цілодобовий доступ

Хостел (обмін делегаціями молоді та
дітей між регіонами України)

Велопарковка

Необхідні вимоги для забезпечення ефективного функціонування інноваційного центру розвитку:

Приміщення для проведення тренінгів

Актова зала

Виставкова зала

Тренажерна зала

Хостел (за потребою)

Творча майстерня

ОСНОВНІ НАПРЯМКИ ДІЯЛЬНОСТІ ІННОВАЦІЙНОГО ЦЕНТРУ

Основні напрямки діяльності центру:

«New generation-club»

Проведення серій тренінгів та семінарів, спрямованих на становлення та вироблення лідерських якостей молодих людей. Подальше залучення зацікавлених та найактивніших учасників до роботи в інноваційних центрах

Центр допомоги працевлаштування

Допомога молоді у пошуку роботи у співпраці з центрами зайнятості. Організація молодіжних трудових загонів

Інтелектуальні клуби

Створення різноманітних платформ для всебічного інтелектуального розвитку молодих людей

Інтернет клуб

Створення спеціальної платформи з обладнанням та вільним доступом до інтернет-мережі.

Клуб "Без меж"

Проведення різноманітних заходів (тренінги, фізичні вправи, конкурси, фестивалі) з молодими людьми з інвалідністю

«Travel-with»

Організація подорожей для активних молодих людей Донецької області в інші регіони України для спілкування, налагодження контактів, взаємопорозуміння, обміну досвідом роботи з молоддю інших областей країни

Медіа-школа

Проведення різноманітних тренінгів, семінарів з метою підвищення медіа-грамотності молоді; покращення якості матеріалів, які публікуються у молодіжних ЗМІ Донецької області

Клуб «Волонтер»

Залучення для проведення тренінгів та майстер-класів серед молоді представників різних волонтерських організацій, розвиток волонтерського руху в громаді

Дебатна платформа

Створення спеціальної дебатної школи. Надання можливості аргументовано висловити свою думку на ту чи іншу тему, розповсюдження ідеї чемного спілкування серед молоді

Основні напрямки діяльності центру:

“Enjoy English”

Організація безкоштовного навчання англійської мови завдяки залученню викладачів-волонтерів

Інформаційний центр для ВПО

Створення платформи, завдяки якій тимчасово вимушені переселенці з числа молоді зможуть дізнатися необхідну інформацію (правову, законодавчу, юридичну тощо)

Business – club

Створення платформи, завдяки якій молоді підприємці зможуть дізнатися про основні тенденції розвитку сучасної підприємницької діяльності.
Залучення до роботи підприємців, які вже реалізували свій потенціал та вдало працюють у різних сферах (обмін досвідом, проведення тренінгів, лекцій тощо).
Створення бази грантів та проектів, які направлені на розвиток молодіжної підприємницької діяльності.
Інформування молоді щодо можливостей створення бізнесу за підтримки держави та місцевої влади

Family-club

Створення платформи для молодих сімейних пар.
Проведення просвітницької роботи серед них (психологічні тренінги, майстер-класи тощо). Організація роботи школи подружнього життя

Тренажерна зала

Облаштування тренажерної зали для занять на безкоштовній основі

Молодіжні платформи (створені за підтримки
благодійної організації «Львівська освітня фундація»)

«Вільна хата» (м. Краматорськ) – тел. (063) 504 28 00,
<https://www.facebook.com/vilha.ua/>

«Теплиця» (м. Слов'янськ) – тел. (066) 500 50 20,
<https://www.facebook.com/groups/teplycyu/>

«Леся Хаб» (м. Дружківка) – тел. (099) 607 62 90,
<https://www.facebook.com/lesyahub/>

«Друзі» (м. Костянтинівка) – тел. (095) 698 56 55,
<http://druzispace.com.ua/>

«Альтанка» (м. Лиман) – тел. (066) 241 40 84,
<https://www.facebook.com/altanka.lyman/>

5

Створені молодіжні центри в містах та районах
області у 2017 році (за підтримки Дитячого Фонду UNICEF)

«Вулик» (м. Авдіївка) - тел .(050) 106 4820

м. Маріуполь – 4 молодіжних центри –

тел. (068) 966 36 70;

тел. (068) 935 63 88;

тел. (098) 833 04 18;

тел. (098) 833 04 11.

<https://www.facebook.com/msmukraine/>

Молодіжний центр «Я – Волноваха»

(м. Волноваха) – тел. (095 5030661)

«Слов'янське серце» (м. Святогірськ) - тел. 099 012 9644

«Слов'янський культурний центр «Задзеркалля»»

(м Слов'янськ) - тел. (06262) 3 52 56

«Добро » (м. Добропілля) – тел. (050) 935 9835

пгт. Никольське

(Нікольський район) – тел. (098) 833 04 51

пгт. Мангуш

(Мангушський район) – тел. (098) 833 04 93

11

Створені молодіжні центри в містах та районах області у 2017 році (за підтримки Данської ради у справах Біженців)

м. Маріуполь, Молодіжний центр на базі МЦПТО №3 – тел. (098) 379 0031

м. Слов'янськ, Молодіжний центр на базі ПТЛ № 56 - тел. (095) 365 2239

м. Краматорськ, Молодіжний центр на базі КВПТУ №42 – тел. (050) 031 1203,
<http://kvptku.dn.ua/>

3

Відкриті молодіжні центри в містах та районах області у 2017 році (за підтримки облдержадміністрації, виконавчих органів міських рад та райдержадміністрацій)

м. Костянтинівка,
Інноваційний центр розвитку молоді «Талантаум» -
тел. (050) 832 5216

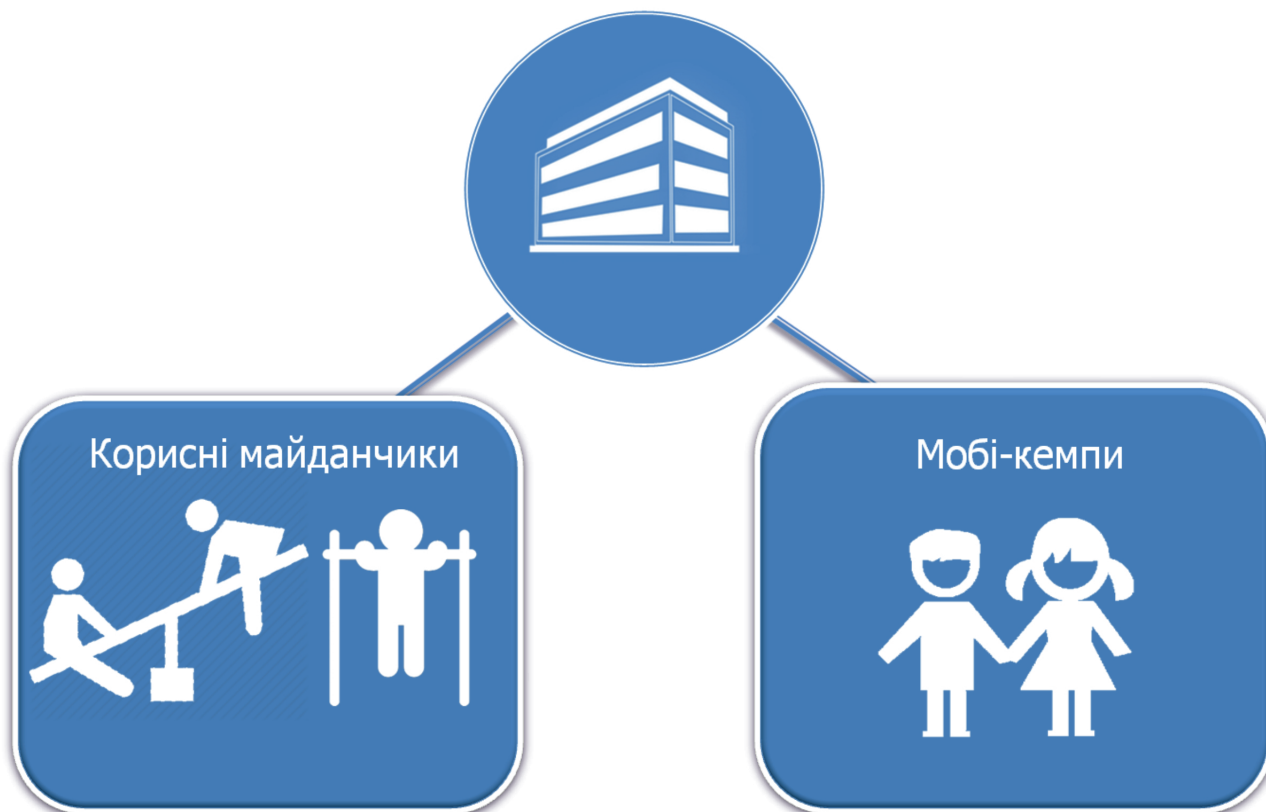
Костянтинівський район, с. Білокузьмінівка,
Інноваційний центр розвитку молоді «Молодіжна хвиля» -
тел. (099) 320 3768

2

Форми створення центру

- комунальна власність;
- приватна власність;
- власність громадських організацій та об'єднань;
- власність підприємств та установ;
- колективна власність (власність профспілкових організацій та об'єднань)

При центрах створюються:

Дорожня карта реалізації проекту

1 етап

Реорганізація комунального позашкільного навчального закладу «Донецький обласний дитячо-молодіжний центр» в комунальну установу «Інноваційний центр розвитку»
Грудень 2016 – Січень 2017 рр.

2 етап

Узгодження з містами, районами, громадськими організаціями ідеї створення центрів
Грудень 2016 р.

3 етап

Проведення семінарів зі спеціалістами, які будуть задіяні в проекті

Січень 2017р.

4 етап

Підготовка проекту розпорядження голови ОДА щодо реалізації проекту в області
Січень 2017 р.

5 етап

Проведення інформаційної кампанії щодо залучення благодійних та міжнародних організацій
Грудень 2016
Березень 2017 рр.

6 етап

Проведення Всеукраїнського семінару для працівників аналогічних центрів

Лютий 2017 р.

7 етап

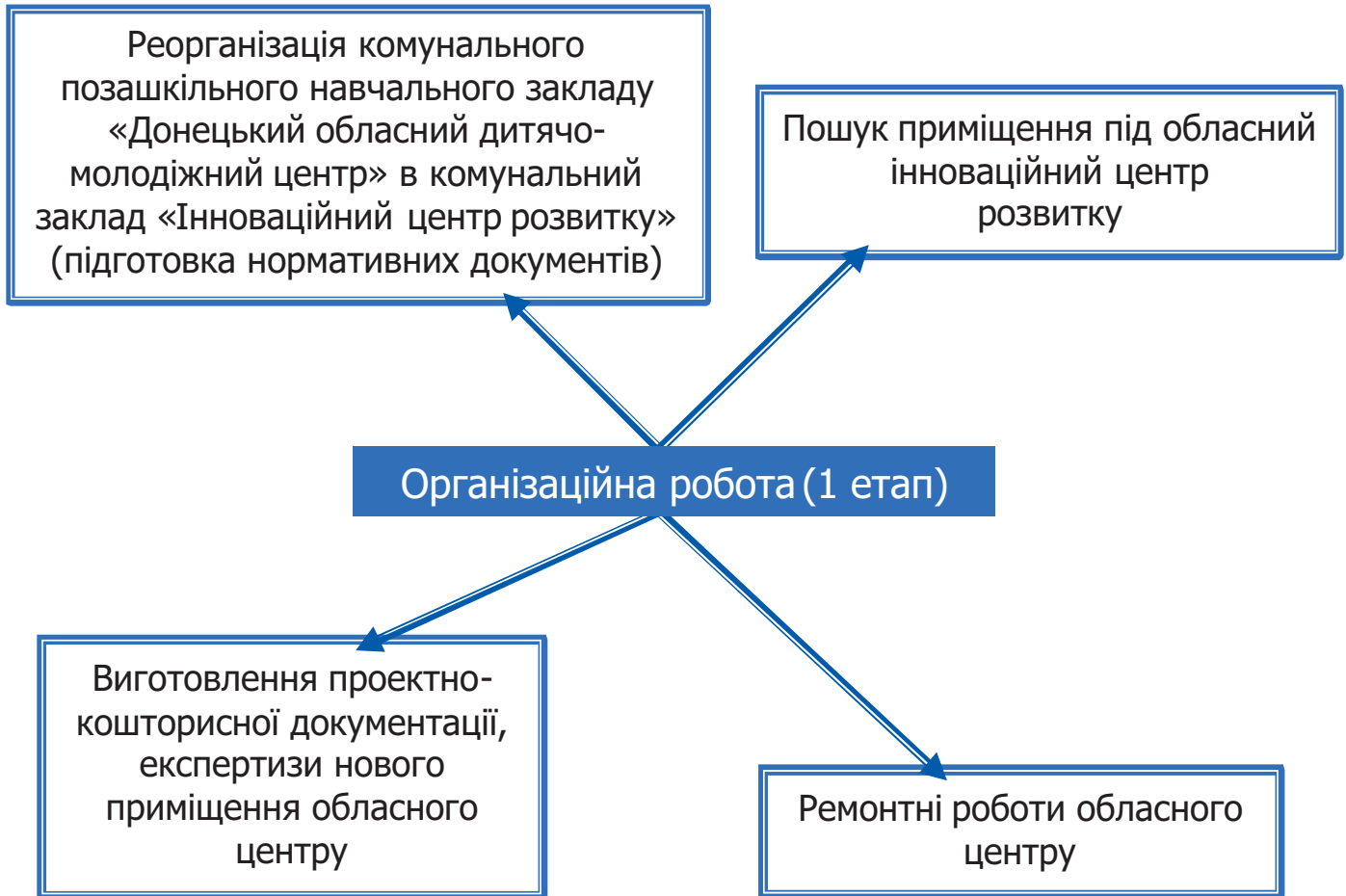
Складання дорожньої карти реалізації проекту з погодженням з міськими головами, головами райдержадміністрацій та головами громад.

8 етап

Супроводження працівниками управління реалізації проекту в містах та районах протягом періоду реалізації проекту

9 етап

Проведення щомісячного моніторингу реалізації проекту

Діяльність управління у справах сім'ї та молоді Донецької ОДА
в 2017 році щодо реалізації

Діяльність управління у справах сім'ї та молоді Донецької ОДА в 2017 році щодо реалізації проекту

Залучення кваліфікованих фахівців для проведення семінарів та тренінгів серед працівників центрів з наступних тем:

- національно-патріотичне виховання;
  - сімейна психологія;
- робота з людьми з інвалідністю;
  - робота з ВПО;
- робота з учасниками АТО та їх сім'ями;
  - сучасне підприємництво;
  - створення ГО;
- міжнародне співробітництво.

Організація стажування працівників центрів в інших регіонах України, проведення Всеукраїнського семінару з питань діяльності центрів у м. Слов'янську

Методична та інформаційно-просвітницька робота (2-9 етапи)

Проведення конкурсів проектів в територіально об'єднаних громадах, містах та районах щодо створення центрів

Створення телевізійних програм на обласній ТРК «До Тебе»

Результати реалізації проекту

- Всебічний розвиток молоді в різноманітних сферах діяльності:
  - міжнародне співробітництво;
  - громадська діяльність;
  - медіа - грамотність;
  - лідерські якості;
  - фізичне, моральне, естетичне, патріотичне виховання;
  - участь у грантовій діяльності різних напрямків;
  - психологія;
  - тощо
- Розвиток та становлення молодіжного підприємництва в області.
- Підвищення якості діяльності молодіжних громадських організацій.
- Розширення та розвиток волонтерського руху.
- Зростання рівня інформованості молоді з різноманітних питань соціального значення (на 20 %)
- Розширення кругозору молоді (подорожі по різних областях України, обмін досвідом роботи з іншими молодіжними організаціями, які працюють в різноманітних сферах).
- Підвищення рівня працевлаштування молоді (на 10 %)

РОЗПОРЯДЖЕННЯ ГОЛОВИ ОДА ВІД 26.12.2016 № 1189 «ПРО ЗАТВЕРДЖЕННЯ РЕГІОНАЛЬНОЇ КОМПЛЕКСНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ «МОЛОДЬ І СІМ'Я ДОНЕЧЧИНИ. 2016-2020 РОКИ»

ДОНЕЦЬКА ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА
АДМІНІСТРАЦІЯ
ДОНЕЦЬКА ОБЛАСНА ВІЙСЬКОВО-
ЦИВІЛЬНА АДМІНІСТРАЦІЯ
РОЗПОРЯДЖЕННЯ
ГОЛОВИ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ
АДМІНІСТРАЦІЇ
КЕРІВНИКА ОБЛАСНОЇ ВІЙСЬКОВО-
ЦИВІЛЬНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ

від 26.12.2016 № 1189
м. Краматорськ

Про затвердження Регіональної
комплексної соціальної програми
«Молодь і сім'я Донеччини. 2016-2020 роки»

З метою створення системи для всебічної підтримки громадянської активності молоді, спрямованої на самовизначення і самореалізацію, формування необхідних для цього правових, гуманітарних та економічних передумов, надання соціальних гарантій, забезпечення системної та комплексної політики у сфері сім'ї та демографічного розвитку, спрямованої на формування самодостатньої сім'ї та її здатності до усвідомленого народження і виховання дітей; утвердження гендерної рівності, керуючись Державною цільовою соціальною програмою «Молодь України» на 2016-2020 роки, затвердженою постановою Кабінету Міністрів України від 18 лютого 2016 року № 148, Державною цільовою соціальною програмою підтримки сім'ї до

2016 року, затвердженою постановою Кабінету Міністрів України від 15 травня 2013 року № 341, Державною соціальною програмою протидії торгівлі людьми на період до 2020 року, затвердженою постановою Кабінету Міністрів України від 24 лютого 2016 року № 111, Державною програмою забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків на період до 2016 року, затвердженою постановою Кабінету Міністрів України від 26 вересня 2013 року № 717, Національним планом дій з виконання резолюції Ради Безпеки ООН 1325 «Жінки, мир, безпека» на період до 2020 року», затвердженим розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24 лютого 2016 року № 113-р, статтями 17, 22 Закону України «Про місцеві державні адміністрації», законами України «Про військово-цивільні адміністрації», «Про засади державної регіональної політики»; враховуючи рішення колегії облдержадміністрації від 25 жовтня 2016 року «Про затвердження Регіональної комплексної соціальної програми «Молодь і сім'я Донеччини. 2016-2020 роки»:

1. Затвердити Регіональну комплексну соціальну програму «Молодь і сім'я Донеччини. 2016-2020 роки» (далі – Програма), що додається.

2. Структурним підрозділам облдержадміністрації, територіальним органам міністерств, інших центральних органів виконавчої влади спільно з виконавчими органами міських рад, рад об'єднаних територіальних громад, райдержадміністра-

ціями, військово-цивільними адміністраціями:

1) забезпечити виконання заходів Програми;

2) в межах компетенції здійснювати інформаційний супровід реалізації заходів Програми;

3) щопівроку до 10 числа кожного місяця, наступного за звітним, надавати інформацію про хід виконання заходів Регіональної комплексної соціальної програми «Молодь і сім'я Донеччини. 2016-2020 роки» управлінню у справах сім'ї та молоді облдержадміністрації.

3. Управлінню у справах сім'ї та молоді облдержадміністрації (Золкіна):

1) здійснювати щорічний моніторинг реалізації Програми;

2) щороку інформувати облдержадміністрацію, громадськість про хід її виконання.

4. Координацію роботи щодо виконання цього розпорядження покласти на управління у справах сім'ї та молоді облдержадміністрації, контроль – на заступника голови облдержадміністрації Стокоза І.С.

Голова облдержадміністрації,
керівник обласної військово-
цивільної адміністрації

П.І. Жебрівський

РЕГІОНАЛЬНА КОМПЛЕКСНА СОЦІАЛЬНА ПРОГРАМА «МОЛОДЬ І СІМ'Я ДОНЕЧЧИНИ» НА 2016-2020 РОКИ» (ПРОЕКТ)

ПАСПОРТ ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РЕГІОНАЛЬНОЇ КОМПЛЕКСНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ «МОЛОДЬ І СІМ'Я ДОНЕЧЧИНИ» НА 2016-2020 РОКИ»

1.	Ініціатор розроблення програми	Управління у справах сім'ї та молоді облдержадміністрації
2.	Дата, номер і назва розпорядчого документа органу виконавчої влади про розроблення програми	Постанови Кабінету Міністрів України: - від 18 лютого 2016 року № 148 «Про затвердження Державної цільової соціальної програми «Молодь України» на 2016-2020 роки та внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України»; - від 15 травня 2013 року № 341 «Про затвердження Державної цільової соціальної програми підтримки сім'ї до 2016 року»; - від 24 лютого 2016 року № 111 «Про затвердження Державної соціальної програми протидії торгівлі людьми на період 2020 року»; - від 26 вересня 2013 року № 717 «Про затвердження Державної програми забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків на період до 2016 року». Розпорядження Кабінету Міністрів України від 24 лютого 2016 року № 113-р «Про затвердження Національного плану дій з виконання резолюції Ради Безпеки ООН 1325 «Жінки, мир, безпека» на період до 2020 року».
3.	Розробник програми	Управління у справах сім'ї та молоді облдержадміністрації
4.	Співрозробники програми	Департамент освіти і науки, департамент охорони здоров'я, департамент інформаційної та внутрішньої політики, управління культури і туризму, служба у справах дітей, управління з питань фізичної культури та спорту облдержадміністрації, Донецький обласний центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, Донецьке регіональне управління Державної спеціалізованої фінансової установи «Державний фонд сприяння молодіжному житловому будівництву», Головне територіальне управління юстиції у Донецькій області, Головне управління Національної поліції у Донецькій області, Комунальний позашкільний навчальний заклад «Донецький обласний дитячо-молодіжний центр», Донецький обласний центр зайнятості, виконавчі органи міських рад, райдержадміністрації, громадські об'єднання.
5.	Відповідальний виконавець програми	Управління у справах сім'ї та молоді облдержадміністрації
6.	Учасники програми	Молодь, жінки, різні категорії сімей
7.	Термін реалізації програми	2016-2020 роки
8.	Перелік бюджетів, які беруть участь у виконанні програми	Державний, обласний, бюджети міст та районів, бюджети об'єднаних територіальних громад, інші джерела
9.	Загальний обсяг фінансових ресурсів, необхідних для реалізації програми, всього, у тому числі:	93634,36 тис.грн.
	державний бюджет	3020,00
	обласний бюджет	63602,50
	бюджети міст та районів та об'єднаних територіальних громад	26366,56
	Інші джерела	645,30

РЕСУРСНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕГІОНАЛЬНОЇ КОМПЛЕКСНОЇ ПРОГРАМИ «МОЛОДЬ І СІМ'Я ДОНЕЧЧИНИ. 2016-2020 РОКИ» (ТІС. ГРН.)

Обсяг коштів, які пропонується залучити на виконання програми	2016 рік	2017 рік	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Усього витрат на виконання програми
	Обсяг ресурсів, усього, у тому числі:					
державний бюджет	300,00	571,00	643,00	714,00	792,00	3020,00
обласний бюджет	11503,50	13092,50	13011,50	13033,55	12961,50	63602,50
бюджети міст та районів та об'єднаних територіальних громад	1905,30	6004,57	6028,39	6161,27	6276,03	26366,56
Інші джерела	105,70	142,00	138,60	128,70	130,30	645,30

ВСТУП

Молодь є важливою складовою суспільства, носієм інтелектуального потенціалу, визначальним фактором соціально-економічного прогресу. Надзвичайно важливим є питання щодо формування духовних потреб молоді, зацікавленості в дослідженні загальнолюдських цінностей, залучення її до культурного життя. Аналізи результатів дослідження «Молодь України - 2015», яке проведено ГФК ЮКРЕЙН на замовлення Міністерства молоді та спорту України (далі – дослідження «Молодь України-2015»), показали, що молоді люди визначили до трьох пріоритетів у своєму житті станом на момент опитування: 48% зазначили пріоритети, пов'язані з народженням та вихованням дітей, 44% - пріоритети пов'язані з роботою (пошуком та/або досягненням певних результатів у ній), 36% - заробляння/отримання достатньої кількості грошей, 21% - пошук коханої людини та/або одруження, 19% - здоров'я (ведення здорового способу життя, подолання певної хвороби тощо), 18% - свободу та незалежність в своїх рішеннях та вчинках, 15% - здобуття освіти (включно з самоосвітою) і стилі ж - цікаве дозвілля. Законірно, що пріоритети змінюються з віком: якщо для молодих людей у віці 14-19 років найчастіше основними пріоритетами є освіта та робота, а для людей у віці 20-24 років

– робота, то для людей 24-34 років основними стають пріоритети, пов'язані з народженням та вихованням дітей. З віком знижується пріоритетність пошуку коханої людини або одруження і підвищується пріоритетність цілей, пов'язаних з дітьми, фінансовим положенням та здоров'ям.

Молоді люди вважають, що пріоритетними напрямками державної молодіжної політики мають бути - сприяння зайнятості та самозайнятості молоді (49% обрали цей напрям як пріоритетний і 10% зазначили, що відповідні заходи реалізуються в їх регіоні), сприяння забезпеченості молоді житлом (46% і 7% відповідно), підтримка талановитої молоді (46% і 19% відповідно), поширення серед молоді здорового безпечного способу життя (44% та 17%), підтримка молоді, яка перебуває в складних життєвих обставинах (39% і 7%). Разом з тим, 50% молоді взагалі не чули про жодну діяльність, спрямовану на підтримку молодіжних ініціатив та вирішення проблем молоді.

Найбільш корисними та ефективними напрямками молодіжної роботи на рівні регіону виявились спортивні заходи для молоді - 65% респондентів, які згадали відповідні заходи, оцінили їх як корисні і ефективні, формування національно-патріотичної свідомості молоді (61%),

підтримка талановитої молоді (59%), розвиток молодіжного волонтерства (58%). Натомість, найменш ефективними напрямками такої роботи респонденти вважають сприяння забезпечення молоді житлом (47% респондентів, які згадали відповідні заходи, оцінили їх як неефективні) та підтримку молоді, яка перебуває у складних життєвих обставинах (42%).

Рівень обізнаності опитаної молоді про осередки по роботі з молоддю (молодіжні центри, клуби, гуртки тощо) дуже низький. Тільки 3% опитаних відвідують такі заклади, ще 15% знають про такі заклади, але не відвідують їх, а 18% респондентів чули про існування таких закладів. Разом з тим, 26% респондентів відносять до числа пріоритетних напрямів державної молодіжної політики саме розвиток мережі молодіжних центрів та підліткових клубів.

Осередки по роботі з молоддю повинні насамперед займатися інформуванням щодо можливості працевлаштування, організації власного бізнесу – 51%, реалізацією навчальних програм з набуття різних навичок (комп'ютерна грамотність, іноземна мова тощо) та заняття різними видами спорту (49%), організації роботи творчих гуртків та майстерень – 45%. Лише 4% опитаних зазначили, що робота таких закладів не потрібна.

За даними Головного управління статистики у Донецькій області загальна чисельність осіб у віці від 14 до 35 років включно у Донецькій області станом на 01.01.2016 становила 1 177 401 осіб, або 30,4% населення регіону.

Регіональна молодіжна політика – це системна діяльність місцевих органів виконавчої влади у відносинах з особистістю, молоддю, молодіжним рухом, що здійснюється у Донецькій області та ставить за мету створення соціально-економічних, політичних, організаційних, правових умов та гарантій для життєвого самовизначення, інтелектуального, морального, фізичного розвитку молоді регіону, реалізацію її творчого потенціалу як у власних інтересах, так і в інтересах України.

Сім'я є інтегральним показником суспільного розвитку, який відображає моральний стан суспільства і є могутнім фактором формування демографічного потенціалу. Є потреба у фізично і морально здоровій сім'ї, яка здатна реалізувати свій соціальний потенціал та відтворювальну функцію, забезпечити не лише власне виживання, а й розвиток.

Гендерна рівність є однією з ознак правової держави. Основою правового статусу особистості є її фактичний соціальний статус, тобто реальний стан людини в суспільстві, її певна система соціальних можливостей.

Принцип гендерної рівності, що закріплений в Конституції України, наголошує на рівності чоловіків та жінок в усіх сферах життя, подолання дискримінації стосовно жінок в Україні та акцентує на тому, що рівність прав жінок і чоловіків забезпечується: наданням жінкам рівних з чоловіками можливостей у громадсько-політичній та культурній діяльності, у здобутті освіти та професійній підготовці, у праці та винагороді за неї.

Впродовж останнього десятиріччя права жінок стали більш окресленими, зараз же завдання полягає в тому, щоб зробити їх більш досяжними.

Регіональна комплексна соціальна програма «Молодь і сім'я Донеччини» на 2016-2020 роки» (далі – Програма)

спрямовує зусилля та передбачає співпрацю райдержадміністрацій, органів місцевого самоврядування, бізнесу, громадських об'єднань на ефективну реалізацію державної молодіжної, сімейної і гендерної політики на регіональному рівні у відповідності до законодавства.

1. ШЛЯХИ І СПОСОБИ РОЗВ'ЯЗАННЯ ПРОБЛЕМИ

Реалізація попередніх програм дала певні позитивні результати. Напрацьовані нові механізми підтримки молоді, що знайшли своє відображення у дорожній карті реформування державної молодіжної політики. Проте існує ще багато проблем, пов'язаних з достатньо низьким рівнем економічної та громадської активності молоді:

Низький рівень соціальної активності: слабе залучення молоді до суспільно-політичної та соціально-економічної діяльності. Згідно з результатами дослідження «Молодь України -2015» 39% молоді Донецької області брали участь принаймні в одній громадській ініціативі добровільно, не розраховуючи на грошову винагороду.

Високий рівень безробіття молоді. В молодіжному середовищі панує найвищий рівень безробіття. Проблеми, з якими стикається молодь під час пошуку роботи – необхідність робочого стажу, володіння практичними навичками.

Недостатній рівень реалізації освітнього потенціалу молоді. Відзначається тенденція до зниження якості освіти через низьку соціальну престижність робітничих професій, критична застарілість матеріально-технічної бази закладів освіти всіх рівнів та недостатні темпи її модернізації.

Недостатньо використовуються різні форми отримання альтернативної освіти.

Невисокий рівень патріотизму, духовності та моралі. Знижений інтерес молоді до літератури, мистецтва, культурної спадщини. Проявляється раціоналістично-споживче відношення молоді до життєвих цінностей. Одержання матеріальних благ і статку переважає над морально-духовним розвитком особистості.

Аналіз результатів дослідження «Молодь України - 2015» показало, що 81% опитаних представників української молоді зазначили, що пишуться тим, що вони є громадянами України. Не пишуться громадянством вдесьтеро менше опитаних – 8%. Розподіл відповідей молоді Донецької області на зазначене питання склав лише 59% позитивних відповідей.

У молодіжному середовищі відбуваються соціально-негативні явища: швидке поширення шкідливих звичок, соціально-небезпечних хвороб, насамперед туберкульозу, венеричних, ВІЛ/СНІДу, розладів психіки та поведінки через вживання психоактивних речовин (наркологічні розлади), скоєння злочинів.

Соціальна ізоляваність молодих людей, що перебувають у важкій життєвій ситуації, відсутність можливостей для повноцінної соціалізації та залучення до трудової діяльності.

Оптимальний варіант реалізації Програми ґрунтується на системі загальноєвропейських принципів: відкритості, розвитку можливостей, реалістичності, дієвості та відповідальному підході, а також безпосередньому залученні молоді до її виконання.

Реалізація Програми дозволить досягнути мету, оскільки забезпечить:

спільну та скоординовану діяльність органів виконавчої влади з інститутами громадянського суспільства: молодіжними та дитячими громадськими організаціями; установами та закладами, що працюють з молоддю і волонтерами, за безпосередньою участю молоді;

підтримку соціально значущих проектів інститутів громадянського суспільства, зокрема молодіжних та дитячих громадських організацій;

поглиблення роботи з розвитку міжнародного молодіжного співробітництва, сприяння інтеграції молоді у світову та європейську молодіжну спільноту;

застосування кращих досягнень світової та європейської практики формування та реалізації політики у молодіжній сфері.

Сім'я є інтегральним показником суспільного розвитку, який відображає моральний стан суспільства, і могутнім фактором формування демографічного потенціалу. Є потреба у фізично й морально здоровій сім'ї, яка здатна реалізувати свій соціальний потенціал та відтворювальну функцію, забезпечити не лише власне виживання, а й розвиток.

Постійне зниження чисельності населення Донецької області відбувається під впливом негативних тенденцій проведення антитерористичної операції, природного та міграційного руху населення області. Аналіз результатів дослідження «Молодь України - 2015», доводить, що 33% молоді Донецької області виявляють бажання переїхати зі свого населеного пункту, це другий негативний показник по країні.

Суперечливий характер сімейних трансформацій, кризові прояви у демографічному розвитку населення регіону, загострення проблем функціонування та розвитку сім'ї спричинені сукупністю взаємопов'язаних та взаємообумовлених чинників, серед яких:

Високий рівень розлучень, до якого призводить невідповідність молоді до подружнього життя, низька культура сімейних стосунків, поширення сімейного насильства в різних формах.

Розвиток альтернативних форм сімейних союзів, зокрема, поширення практики незареєстрованих шлюбів.

Висока частка неповних родин, в яких дітей виховує лише один із батьків, як правило мати. У Донецькій області кожне п'яте домогосподарство з дітьми – це неповна сім'я.

Низький рівень народжуваності, який є наслідками, незадовільного стану здоров'я населення, у тому числі репродуктивного; низької тривалості життя населення, високої смертності чоловіків, низької культури статевої та репродуктивної поведінки молоді.

Значна кількість дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, до чого призводить недостатній рівень педагогічної культури батьків, їх відпові-

дальності за здоров'я та виховання дітей.

Незадовільний життєвий рівень багатьох сімей, низькі стандарти оплати праці, невирішеність житлової проблеми, поширення бідності та злиденності серед сімей з дітьми, слабка орієнтація на свідоме самозабезпечення.

Відбувається щорічне збільшення кількості зареєстрованих фактів насильства в сім'ї.

Результати аналізу виконання попередньої програми підтверджують необхідність проведення превентивної роботи з сім'ями, коли проблеми, що можуть виникнути в сім'ї та спричинити складні наслідки, можна запобігти або нейтралізувати на початкових етапах.

Один із варіантів розв'язання проблем підтримки сім'ї передбачає перенесення акцентів сімейної політики на засади стимулювання саморозвитку та самозабезпечення сім'ї, надання адресної соціальної допомоги, поєднання зусиль центральних і місцевих органів виконавчої влади, активізацію діяльності органів місцевого самоврядування, громадських об'єднань. Цей варіант є оптимальним, оскільки він спрямований на:

пропаганду сімейних цінностей з формування сім'ї, орієнтованої на народження та виховання двох і більше дітей, здатної самостійно розв'язувати проблеми, забезпечувати власний розвиток, брати активну участь у житті громади, виховувати відповідальних громадян;

здійснення підготовки молоді до подружнього життя;

формування свідомого та відповідального ставлення до батьківства, повноцінного виховання та розвитку дітей;

здійснення соціальної підтримки сімей шляхом створення ефективної системи захисту населення через запровадження механізму комплексного надання сім'ям адресної допомоги та соціальних послуг;

соціального захист та підтримку сімей, які опинились у складних життєвих обставинах, запобігання асоціальним проявам у сім'ї, передусім насильству;

забезпечення всебічної підтримки сімей, особливо з дітьми.

Зростання кількості зареєстрованих фактів торгівлі людьми, що є наслідками недостатнього рівня координації діяльності державних органів, громадських об'єднань та міжнародних організацій у сфері протидії торгівлі людьми; низького рівня поінформованості суспільства щодо шляхів потрапляння до ситуацій торгівлі людьми, а також можливостей отримання відповідної допомоги; упередженого ставлення до осіб, які постраждали від торгівлі людьми.

Проблему торгівлі людьми та захисту осіб, постраждалих від неї, передбачається розв'язати шляхом:

удосконалення процедури взаємодії правоохоронних органів з іншими державними органами влади в частині протидії торгівлі людьми;

забезпечення розроблення критеріїв ідентифікації осіб, які постраждали від торгівлі людьми;

проведення профілактичної роботи, спрямованої на попередження протидії торгівлі людьми, особливо серед внутрішньо переміщених осіб;

подальшого проведення інформаційно-освітніх заходів щодо інформування населення про запобігання ризикам потрапляння у ситуації торгівлі людьми та про можливості отримання комплексної допомоги від суб'єктів взаємодії, які проводять заходи у сфері протидії торгівлі людьми;

посилення координації роботи з виявлення та ідентифікації осіб, які постраждали від торгівлі людьми, на всіх рівнях із чітким визначенням повноважень координаційних рад з питань протидії торгівлі людьми та проведенням на обласному та районному рівні мультидисциплінарних навчань з питань надання допомоги таким особам;

забезпечення систематичної підготовки фахівців у сфері протидії торгівлі людьми;

ураховання нових викликів торгівлі людьми, що виникли внаслідок збройного конфлікту на Сході України.

Реальна ситуація багато в чому є прямо протилежною правовим нормам. На шляху до встановлення ґендерної рівності у нашому суспільстві є наступні чинники:

низький рівень ґендерної культури, існування стереотипів масової свідомості, які й досі розглядають жінку як слабку у порівнянні з чоловіком істоту, яка є другорядною в суспільному, політичному та економічному житті, чоловіча ідеологія є породженням тоталітарної системи, але виховання спроможне змінити ґендерну ментальність;

кризова економічна ситуація (і особливо безробіття, яке часто стовхає жінок на заробітчачство, що нерідко призводить до продажу жінок та подальшої сексуальної експлуатації) та попит на працівників-чоловіків, а не жінок, що переважає на ринку праці;

недостатньо розвинуте громадянське суспільство, у тому числі пасивність жіночих організацій та окремих жінок у відстоюванні своїх законних прав, свобод та інтересів;

недосконалі діючі механізми забезпечення ґендерної рівності.

Таким чином, існуюча несприятлива ситуація дає підстави для послідовного запровадження державної ґендерної політики на регіональному рівні, а саме: формування ґендерної культури в суспільстві, дотримання засад ґендерної рівності, запобігання ґендерної дискримінації.

Комплексний підхід до розв'язання проблем забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків передбачає:

здійснення заходів щодо виконання положень Декларації тисячоліття Організації Об'єднаних Націй, затвердженою резолюцією 55/2 Генеральної Асамблеї від 08 вересня 2000 року, зокрема, в частині забезпечення ґендерної рівності;

проведення серед роботодавців інформаційно-роз'яснювальної роботи з питань запровадження європейських стандартів рівності працівників у сфері праці;

здійснення заходів щодо скорочення ґендерного розриву в рівні заробітної плати жінок і чоловіків;

проведення інформаційних кампаній з

метою висвітлення питань необхідності рівного розподілу сімейних обов'язків та відповідальності між жінками і чоловіками щодо виховання дитини;

здійснення заходів, спрямованих на розвиток у жінок лідерських навичок для участі у прийнятті управлінських рішень та навичок провадження підприємницької діяльності. При цьому, особливу увагу слід приділити жінкам із сільської місцевості, представникам національних меншин та жінкам з особливими потребами;

підвищення рівня компетенції фахівців з питань забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків;

виконання на постійній основі робіт із впровадження ґендерних підходів у систему освіти;

проведення інформаційних кампаній за участю місцевих засобів масової інформації, закладів культури та навчальних закладів з метою подолання стереотипних уявлень про роль жінки і чоловіка;

розроблення механізму реалізації права на захист від дискримінації за ознакою статі та вжиття необхідних заходів за результатами розгляду випадків такої дискримінації;

виконання договірних та інших міжнародних зобов'язань у частині забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків;

залучення до виконання завдань, передбачених Програмою, міжнародних організацій та громадських об'єднань, діяльність яких спрямована на забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків.

Оптимальний варіант реалізації Програми дозволить досягнути мети, оскільки забезпечить спільну та скоординовану діяльність органів виконавчої влади з інститутами громадянського суспільства.

Процес реалізації Програми передбачає здійснення комплексу експертно-аналітичних, організаційних, впроваджувальних і підсумкових оціночних заходів із застосуванням ґендерного підходу.

На теперішній час існують проблеми, пов'язані зі збройним конфліктом на Сході України, що мають ґендерний характер, і

необхідністю консолідації та оптимального використання потенціалу жінок у протидії насильству та встановленні миру.

2. МЕТА ПРОГРАМИ

Метою Програми є:

створення сприятливих умов для розвитку і самореалізації молоді, формування її громадянської позиції та національно-патріотичної свідомості;

збереження традиційних сімейних цінностей, посилення мотивації до реєстрації шлюбів, свідомого народження і виховання дітей, а також підвищення соціального захисту сімей, які опинились у складних життєвих обставинах;

запобігання торгівлі людьми, підвищення ефективності виявлення осіб, які вчиняють такі злочини або сприяють їх вчиненню, а також захист прав осіб, які постраждали від торгівлі людьми, особливо дітей, та надання їм допомоги;

впровадження ґендерних підходів в усі сфери життєдіяльності суспільства;

розв'язання конфліктів з урахуванням ґендерного аспекту; сприяння активізації участі жінок у миротворчих процесах; запобігання та протидія ґендерно-зумовленого насильства; допомога та реабілітація постраждалих від конфлікту, у тому числі внутрішньо переміщених осіб.

3. ЗАВДАННЯ ПРОГРАМИ ТА РЕЗУЛЬТАТИВНІ ПОКАЗНИКИ

Мета програми реалізується через такі завдання:

За напрямком I. Молодіжна політика: формування громадянської позиції і національно-патріотичне виховання молоді; популяризація та утвердження здорового і безпечного способу життя та культури здоров'я серед молоді;

набуття молодими людьми знань, навичок та інших компетентностей поза системою освіти (розвиток неформальної освіти);

створення умов для забезпечення молоді житлом;

забезпечення партнерської підтримки молоді, з числа внутрішньо переміщених осіб;

надання фінансової підтримки молодіжним та дитячим громадським організаціям;

забезпечення молодіжного міжнародного співробітництва.

Реалізація заходів Програми сприятиме:

збільшенню щороку на 10 відсотків кількість молоді, залученої до програм та заходів, спрямованих на національно-патріотичне виховання та підвищення рівня громадянської свідомості молоді;

збільшенню щороку на 4 відсотки чисельності молоді, залученої до популяризації та утвердження здорового і безпечного способу життя та культури здоров'я;

створенню цілісної системи неформальної освіти молоді;

збільшенню щороку на 50 осіб підготовку працівників, які працюють з молоддю, із залученням державних службовців молодіжної сфери і представників молодіжних громадських організацій та забезпечення видачі зазначеним працівникам відповідних сертифікатів;

розвитку молодіжного підприємництва шляхом формування підприємницьких навичок молоді;

підтримки молоді у працевлаштуванні та створенні для неї нових робочих місць;

підвищенню рівня самоорганізації і саморядування інститутів громадянського суспільства та їх осередків;

залученню молоді до волонтерства як форми суспільно значущої діяльності вторинної зайнятості;

зниженню рівня правопорушень серед молоді до 2020 року на 20 відсотків, активізувавши правову освіту та участь молоді у суспільно значущій громадській діяльності;

інтеграції української молоді в європейські та світові молодіжні структури.

За напрямком II. Сімейна політика:

підвищення в суспільстві престижу сім'ї, утвердження пріоритетності сімейних цінностей, підвищення ролі батька у вихованні дитини з урахуванням ґендерного підходу;

підготовка молоді до подружнього життя, народження та виховання бажаних дітей у сім'ях, підготовка подружжя до майбутнього батьківства та відповідального батьківства у вихованні дітей;

запобігання сімейному неблагополуччю та надання допомоги сім'ям, які опинились у складних життєвих обставинах; здійснення організаційних заходів з виконання Програми.

Реалізація заходів Програми сприятиме:

підвищенню престижу сім'ї та формуванню позитивного ставлення до багатодітних сімей, розуміння необхідності надання їм адресної підтримки (інформаційними заходами щороку охоплено 30 відсотків населення);

зміцненню шлюбу та зменшенню кількості розлучень (збільшення кількості зареєстрованих шлюбів від 0,5 до 1,5 відсотка та щорічне зменшення до 1 відсотка кількості розлучень порівняно з минулими роками);

збільшенню кількості сімей, в яких виховується двоє та більше дітей (щорічне збільшення на 1,5 відсотка кількості сімей з двома та більше дітьми);

зменшенню асоціальних проявів у життєдіяльності сім'ї, передусім насильства;

посиленню відповідальності батьків за утримання, виховання та розвиток дітей, їх життя та здоров'я (щорічне зменшення кількості сімей до 2 відсотків, в яких дітей виховує один з батьків);

забезпеченню надання послуг сім'ям з питань підготовки до майбутнього батьківства (збільшено кількість осіб на 1000 щорічно, охоплених заходами з підготовки до відповідального батьківства);

підготовці молоді до подружнього життя з метою запобігання розлученням та нестабільності в стосунках.

За напрямком III. Запобігання протидії торгівлі людьми:

запобігання торгівлі людьми, її первинна профілактика;

боротьба із злочинністю, пов'язаною з торгівлею людьми, кримінальне розслідування та переслідування;

захист та допомога постраждалим від торгівлі людьми;

забезпечення захисту дітей, постраждалих від торгівлі людьми;

здійснення моніторингу у сфері протидії торгівлі людьми;

міжнародне співробітництво у сфері протидії торгівлі людьми.

Реалізація заходів Програми сприятиме:

ефективності взаємодії органів виконавчої влади, міжнародних організацій, громадських об'єднань та інших організацій, що виконують різні функції у сфері протидії торгівлі людьми;

підвищенню рівня поінформованості суспільства щодо шляхів уникнення ризиків потрапляння в ситуації торгівлі людьми та можливостей отримання допомоги з метою формування у населення навичок безпечної поведінки;

підвищенню рівня професійної компетенції працівників державних органів влади, зокрема, у правоохоронній та судовій системах;

зменшенню проявів упередженого ставлення до осіб, які постраждали від торгівлі людьми, підвищенню рівня довіри до органів виконавчої влади, які проводять заходи у сфері протидії торгівлі людьми;

підвищенню рівня довіри населення до правоохоронної та судової систем;

запровадженню дієвого механізму направлення осіб, які постраждали від торгівлі людьми, органами Національної поліції до відповідальних структурних підрозділів для надання допомоги;

належної правової допомоги особам, які постраждали від торгівлі людьми.

За напрямком IV. Забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків:

розширення можливостей жінок і чоловіків на ринку праці;

проведення аналізу стану оплати праці жінок та чоловіків для встановлення диспропорції та зменшення розриву в оплаті праці;

підтримка професійної активності працівників із сімейними обов'язками;

досягнення паритетної участі жінок і чоловіків у прийнятті суспільно важливих рішень;

підвищення рівня компетенції фахівців з питань забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків;

гармонізація поведінкових моделей суспільства у сфері відносин жінок і чоловіків;

забезпечення співпраці міжнародних організацій та громадських об'єднань щодо забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків у суспільстві;

забезпечення ефективного реагування на випадки дискримінації за ознакою статі;

запровадження підходів ґендерної рівності в освіті;

впровадження ґендерно-орієнтованого бюджетування при складанні соціальних програм.

Реалізація заходів Програми сприятиме: створенню умов та можливостей для паритетної участі жінок і чоловіків у прийнятті політичних, економічних та соціальних рішень;

підвищенню рівня поінформованості роботодавців з питань запровадження міжнародних стандартів рівності співробітників у сфері праці;

підвищенню рівня поінформованості населення з питань рівного розподілу сімейних обов'язків та відповідальності між жінками і чоловіками щодо виховання дитини;

підвищенню рівня компетенції фахівців з питань забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків;

включенню до навчальних програм стандартів ґендерної освіти;

скороченню кількості випадків викорис-

тання у рекламі, місцевих засобах масової інформації елементів, що закріплюють у свідомості населення ідею нерівності жінок і чоловіків;

подальшої співпраці з міжнародними організаціями та громадськими об'єднаннями, діяльність яких спрямована на забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків;

реструктуруванню доходів і видатків бюджету таким чином, щоб потреби, інтереси та пріоритети громадян обох статей, а також жінок і чоловіків у різних групах суспільства були рівною мірою враховані у процесі формування державного та місцевих бюджетів.

За напрямком V. Запобігання та протидія ґендерно-зумовленого насильству.

оцінка впливу конфліктів на національну систему забезпечення прав людини, зокрема щодо захисту, надання допомоги та реабілітації постраждалих від ґендерно-зумовленого насильства, участі жінок у встановленні миру та запобігання конфліктам;

оцінка впливу кризи на інфраструктуру, організацію та функціонування системи надання послуг;

координація діяльності суб'єктів взаємодії, які працюють над впровадженням резолюції Ради Безпеки ООН;

організація фахової підготовки кадрів.

Реалізація заходів Програми сприятиме: активізації миротворчої та мирозахисної діяльності органів виконавчої влади та громадських об'єднань у запобіганні та розв'язанні конфліктів;

підвищенню рівня кваліфікації державних службовців, посадових осіб органів місцевого самоврядування, військово-службовців, працівників правоохоронних органів;

створенню умов для розширення участі жінок у запобіганні і припиненні конфліктів, встановленні та розбудові миру, формуванні культури миру;

обізнаності населення з питань безпечної поведінки під час перебування в районах проведення антитерористичної операції, прилеглих до них територіях;

удосконаленню системи захисту жінок, які постраждали від конфліктів (ідентифікація, створення системи допомоги, інформування про допомогу).

4. ОБСЯГ ТА ДЖЕРЕЛА ФІНАНСУВАННЯ, СТРОКИ ТА ВИКОНАННЯ ПРОГРАМИ

Матеріально-технічні та людські ресурси для реалізації Програми визначаються реальними вимогами щодо впровадження на території області державної молодіжної, сімейної та ґендерної політики впродовж 2016-2020 років відповідно до діючого законодавства України.

Для досягнення завдань і заходів Програми прогнозний обсяг фінансування видатків на їх виконання за напрямками з усіх джерел фінансування всього складає 93634,36 тис. грн.

Конкретні обсяги фінансування заходів Програми встановлюються відповідними бюджетами.

Виконання Програми здійснюється у межах реальних фінансових можливостей державного, обласного бюджетів та бюджетів міст та районів, об'єднаних територіальних громад, інших джерел на відповідний рік, з врахуванням економічної ефективності видатків бюджетів через визначення потреб осіб обох статей.

5. КООРДИНАЦІЯ ТА КОНТРОЛЬ ЗА ХОДОМ ВИКОНАННЯ ПРОГРАМИ

Координація роботи, організаційне супроводження та контроль за ходом виконання Програми покладається на відповідального виконавця – управління у справах сім'ї та молоді облдержадміністрації.

Громадський супровід виконання Програми здійснює обласна молодіжна рада, Координаційна рада з питань патріотичного виховання молоді, регіональна рада з питань сім'ї, ґендерної рівності, демографічного розвитку, запобігання насильству в сім'ї та протидії торгівлі людьми.

Щорічно до 15 січня органи місцевого самоврядування та райдержадміністрації (виконавці Програми), інформують управління у справах сім'ї та молоді Донецької облдержадміністрації про хід виконання завдань і заходів Програми.

Управління у справах сім'ї та молоді облдержадміністрації подає щороку до 01 лютого наступного року узагальнену інформацію про виконання Програми голові облдержадміністрації та інформує громадськість про хід виконання завдань і заходів Програми.

Основними формами контролю за реалізацією заходів та досягненням показників Програми є:

звітність структурних підрозділів облдержадміністрації, виконавчих органів міських рад, райдержадміністрацій про стан

виконання відповідних заходів Програми; здійснення аналізу за ходом виконання заходів Програми та вжиття додаткових заходів, спрямованих на досягнення мети Програми;

відстеження процесу використання коштів бюджетів з урахуванням методу ґендерного бюджетного аналізу;

отримання та аналіз державної статистичної звітності, відомчої звітності про виконання заходів та показників Програми;

залучення місцевих засобів масової інформації для висвітлення ходу реалізації Програми;

обговорення стану та проблем реалізації заходів Програми на засіданнях колегій облдержадміністрації, райдержадміністрацій, сесіях міських та районних рад;

проведення моніторингу виконання Програми, вжиття додаткових заходів згідно

з рекомендаціями та пропозиціями центральних органів виконавчої влади та, при необхідності, внесення змін до Програми.

Звіт за результатами моніторингу реалізації заходів Програми оприлюднюється один раз на рік на офіційному веб-сайті облдержадміністрації

6. ЗАХОДИ ПРОГРАМИ.

Заходи Програми можете переглянути за посиланням -

<http://dn.gov.ua/rozporyadzhennya-golovny-oda-vid-26-12-2016-1189-pro-zatverdzhennya-regionalnoyi-kompleksnoyi-sotsialnoyi-programy-molod-i-sim-ya-donechchyny-2016-2020-roky/>

ПРОЕКТ ПОСТАНОВИ КАБІНЕТУ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ «ТИПОВЕ ПОЛОЖЕННЯ ПРО МОЛОДІЖНИЙ ЦЕНТР»

I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Молодіжний центр (далі - центр) – не бюджетна установа, що утворюється для вирішення питань соціального становлення та розвитку молоді.

2. Центр у своїй діяльності керується Конституцією, законами України, актами Верховної Ради України, Президента України, Кабінету Міністрів України, іншими нормативно-правовими актами, прийнятими відповідно до Конституції і законів України, цим Типовим положенням та положенням про центр.

3. Метою діяльності центру є сприяння соціалізації та самореалізації молоді, інтелектуальному, моральному, духовному розвитку, реалізації її творчого потенціалу та національно-патріотичному вихованню, популяризації здорового способу життя, працевлаштуванню та зайнятості у вільний час, молодіжному підприємству, забезпеченню громадянської освіти молоді та розвитку волонтерства, підвищення рівня мобільності молоді.

4. Центр може утворюватись місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, об'єднаними територіальними громадами, громадськими організаціями (далі - засновник).

5. Положення про центр, розроблене та затверджене його засновником на основі цього Типового положення, одночасно є установчим актом центру.

6. Центр може мати та використовувати власну символіку.

7. Центр несе відповідальність згідно з вимогами чинного законодавства.

8. Центр може утворювати філії і представництва відповідно до законодавства України.

II. ПРИНЦИПИ, ЗАВДАННЯ ТА ПРАВА ЦЕНТРУ

9. Діяльність центру засновується на принципах:

1) принцип поваги до прав людини – визнання прав людини найвищою соціальною цінністю, боротьба з ксенофобією, проявами расизму та іншими формами

дискримінації, поборення людиноненавистницьких ідеологій;

2) рівності, відкритості та доступності – виключається вплив будь-яких факторів, які можуть обмежити можливості участі молоді, усі заходи для молодих людей проводяться у зручний для них час;

3) добровільності – до участі у діяльності центру та його заходах ніхто не може бути примушений;

4) активної участі молоді – залучення молоді до процесу прийняття рішень щодо діяльності і заходів центру;

5) ціннісно-орієнтованої освіти – заходи центру сприяють національно-патріотичному вихованню та громадянській освіті молоді, зокрема через неформальну освіту;

6) всебічності соціального впливу – заходи центру спрямовані як на індивідуальний розвиток молодої людини, так і на становлення молоді як активного соціального суб'єкта;

7) впливу на молодіжну політику – центр популяризує та проводить заходи

щодо встановлення стандартів у сферах, які є важливими для політики у молодіжній сфері від загальнодержавного до місцевого рівня;

8) розвитку знань та освітніх інновацій – центр орієнтовний на інновації у роботі з молоддю та надання знань та навичок, необхідних для самореалізації молодої людини.

10. Основними завданнями центру є:

1) утвердження національно-патріотичної свідомості, духовності, моральності та формування у молоді сімейних, національних та загальнолюдських цінностей;

2) популяризація стандартів європейської молодіжної політики і роботи з молоддю в Україні, освітньої філософії та підходів відповідно до рекомендацій Ради Європи та Європейського Союзу;

3) створення умов для творчого розвитку особистості, інтелектуального самовдосконалення та лідерських якостей у молоді;

4) популяризація здорового способу життя;

5) створення сприятливого середовища для забезпечення зайнятості молоді;

6) забезпечення розвитку міжнародного молодіжного співробітництва та міжрегіональної взаємодії молоді в Україні, сприяння волонтерській діяльності та мобільності молоді.

11. Центр відповідно до покладених на нього завдань:

1) сприяє інтелектуальному, моральному, духовному розвитку молоді, реалізації її творчого потенціалу, забезпечує національно-патріотичне виховання та громадянську освіту молоді;

2) проводить інформаційно-просвітницьку роботу (зокрема організацію конференцій, засідань, форумів, семінарів, тренінгів, акцій; замовлення видавничої продукції; вивчення громадської думки, використання соціальної реклами тощо), виконує програми з неформальної освіти з метою реалізації державної політики у молодіжній сфері;

3) проводить заходи, спрямовані на популяризацію здорового способу життя;

4) проводить профорієнтаційну роботу серед молоді, сприяє її зайнятості, здійснює підтримку підприємницьких ініціатив молоді;

5) взаємодіє зі структурними підрозділами місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, територіальними підрозділами центральних органів виконавчої влади, підприємствами, установами та організаціями різних форм власності, молодіжними, дитячими громадськими організаціями, іншими інститутами громадянського суспільства, органами учнівського та студентського самоврядування;

6) організовує змістовне дозвілля молоді та сприяє її волонтерській діяльності;

7) сприяє вивченню та поширенню інноваційного національного та міжнародного досвіду з питань реалізації політики у молодіжній сфері;

8) взаємодіє із іншими молодіжними центрами.

12. Центр має право:

1) самостійно визначати форми та методи діяльності, планувати свою роботу, визначати стратегію та основні напрями розвитку відповідно до законодавства України;

2) взаємодіяти з органами виконавчої влади, їх консультативно-дорадчими органами, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами і організаціями, юридичними та фізичними особами;

3) отримувати в установленому законом порядку від органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій документи та іншу інформацію, необхідні для виконання покладених на центр завдань;

4) в установленому законодавством порядку набувати, орендувати і відчужувати необхідне для провадження своєї діяльності нерухоме та рухоме майно, укладати договори, бути позивачем та відповідачем у судах;

5) вносити, за погодженням із засновником, пропозиції органам державної влади та місцевого самоврядування стосовно питань діяльності центру;

6) здійснювати обробку персональних даних відповідно до Закону України "Про захист персональних даних";

7) здійснювати міжнародне співробітництво з питань реалізації політики у молодіжній сфері.

III. КЕРІВНИЦТВО ЦЕНТРОМ

13. Управління центром здійснює його директор.

14. Директор центру призначається засновником центру на визначений ним термін.

15. З директором центру укладається трудовий договір (контракт).

16. Директор самостійно вирішує питання діяльності центру, що віднесені до його повноважень.

17. Директор:

1) затверджує за погодженням із наглядовою радою план роботи центру, організовує його роботу, несе персональну відповідальність за виконання покладених на центр завдань;

2) затверджує організаційну структуру центру за погодженням із наглядовою радою;

3) розробляє штатний розпис та подає його на затвердження головному розпоряднику бюджетних коштів (для центру, заснованого громадськими організаціями - наглядової ради);

4) призначає в установленому порядку та звільняє з посади працівників центру, здійснює контроль та визначає ступінь їх відповідальності;

5) затверджує посадові інструкції працівників центру;

6) затверджує правила внутрішнього розпорядку центру, контролює їх виконання;

7) видає в межах своєї компетенції накази, організовує і контролює їх виконання;

8) укладає договори, діє від імені центру і представляє його інтереси;

9) розпоряджається коштами та майном відповідно до чинного законодавства України;

10) відкриває і закриває рахунки центру в казначейських (банківських) установах;

11) розробляє та подає на затвердження засновнику (для центру, утвореного громадськими організаціями - наглядової ради) плани роботи і звіти про їх виконання;

12) на вимогу наглядової ради зобов'язаний надати документи про фінансового господарську діяльність центру;

13) організовує ведення бухгалтерського обліку та звітності центру;

14) організовує планування видатків для забезпечення діяльності центру, звітує про їх використання в тому числі перед наглядовою радою;

15) здійснює інші функції, що не суперечать чинному законодавству.

18. Директор підзвітний та підконтрольний засновнику та наглядовій раді.

19. Наглядова рада є постійно діючим органом центру. Наглядова рада складається з представників засновника. Мінімальний склад наглядової ради - три особи.

20. Не менше половини складу наглядової ради центру становлять представники молодіжних громадських організацій, які обираються на умовах конкурсу засновника. Порядок проведення конкурсу затверджується засновником.

21. Термін повноважень членів наглядової ради становить два роки. Члени наглядової ради здійснюють свої повноваження на безоплатній основі.

22. Наглядову раду очолює її голова. Обрання та дострокове припинення повноважень голови наглядової ради здійснюється більшістю голосів від загальної кількості членів наглядової ради.

23. Наглядова рада:

1) погоджує основні напрями діяльності центру, контролює їх виконання;

2) погоджує організаційну структуру центру;

3) погоджує план роботи центру, контролює його виконання;

4) розглядає та затверджує шляхи перспективного розвитку центру;

5) здійснює контроль за діяльністю директора, забезпеченням її прозорості, правомірності, законності, доцільності;

6) здійснює контроль за використанням майна та коштів центру;

7) заслуховує звіт директора про його діяльність на займаній посаді;

8) попередньо розглядає питання, що ініціюються директором перед засновником;

9) здійснює аналіз результатів перевірок діяльності центру;

10) ініціює проведення ревізії або аудиторських перевірок фінансово-господарської діяльності центру. Наглядова рада центру, утвореного громадськими організаціями, також затверджує штатний розпис, річний бюджет центру, річний баланс та фінансові звіти, плани роботи і звіти про їх виконання

24. Для здійснення покладених на неї повноважень наглядова рада має право:

1) отримувати інформацію про діяльність центру, зокрема отримувати копії всіх договорів, укладених від імені центру, наказів директора та інших вхідних, вихідних та внутрішніх документів;

2) отримувати за вимогою звіти та пояснення від директора та працівників центру щодо їхньої службової діяльності;

3) висловити недовіру та рекомендувати засновнику звільнити директора.

25. Формою роботи наглядової ради є засідання, які веде її голова. У разі неможливості здійснення головою наглядової ради своїх повноважень його повноваження здійснює один із членів наглядової ради за її рішенням.

26. Засідання наглядової ради проводяться за необхідності, але не рідше одного разу на квартал. Засідання наглядової ради скликає голова наглядової ради з власної ініціативи, а у разі необхідності – члени наглядової ради або директор.

27. Засідання наглядової ради можуть проводитися шляхом особистої присутності членів наглядової ради або їх участі в режимі відеоконференції.

28. Засідання наглядової ради є правомочним, якщо у його засіданні бере участь не менше як 2/3 від загальної кількості її членів.

29. Рішення наглядової ради приймаються на її засіданнях відкритим голосуванням більшістю від загальної кількості членів наглядової ради. Кожен член наглядової ради при голосуванні має один голос і не може його передавати іншій особі. При рівній кількості голосів – голос голови наглядової ради є вирішальним.

30. Рішення оформляються протоко-

лом, який підписує голова наглядової ради.

31. Рішення наглядової ради, що відповідають вимогам чинного законодавства, є обов'язковими до виконання директором та працівниками центру.

32. Позачергові засідання наглядової ради скликають голова наглядової ради, а також директор на вимогу будь-кого з членів наглядової ради протягом 10 днів з дня отримання такої вимоги. Вимога про скликання позачергового засідання наглядової ради повинна містити обґрунтування питання, яке вимагає обговорення наглядовою радою.

33. Директор та запрошені наглядовою радою особи можуть брати участь у її засіданнях з правом дорадчого голосу.

34. Члени наглядової ради не можуть:

1) призначатися до складу наглядової ради більше двох термінів поспіль;

2) бути працівниками центру.

35. Члени наглядової ради несуть персональну відповідальність за достовірність, повноту та об'єктивність її рішень.

36. Повноваження члена наглядової ради можуть бути достроково припинені за рішенням засновника у випадках:

1) власного бажання;

2) неможливості виконання, невиконання або неналежного виконання обов'язків члена наглядової ради. Засновник вносить зміни до складу наглядової ради за умови дотримання п. 21 цього Типового положення.

37. Матеріально-технічне та організаційне забезпечення діяльності наглядової ради здійснює центр.

IV. ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ ТА МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНА БАЗА ЦЕНТРУ

38. Центр є юридичною особою, має самостійний баланс, відповідні рахунки в Державному казначействі (для центру, заснованого громадською організацією – установах банків), печатку та бланк зі своїм найменуванням.

39. Центр, утворений органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування або об'єднаними територіальними громадами, володіє майном, орендованим або придбаним за рахунок коштів відповідних місцевих бюджетів та інших джерел, не заборонених законодавством.

40. Фінансове забезпечення центру, утвореного органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування або об'єднаними територіальними громадами, здійснюється за рахунок коштів відповідного місцевого бюджету та інших джерел, не заборонених законодавством. Центр, утворений органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування або об'єднаними територіальними громадами може надавати платні послуги в порядку, встановленому законодавством.

41. Центр, утворений громадськими організаціями, мають право володіти, користуватися і розпоряджатися коштами, рухомим і нерухомим майном, включаючи приміщення, транспортні засоби, кошти в національній та іноземній валюті, цінні папери, нематеріальні активи, земельні ділянки та інше майно, що передані засновником і/або співзасновником та одержані як безповоротна фінансова допомога, добровільні внески юридичних і фізичних осіб – резидентів України та

юридичних і фізичних осіб – нерезидентів, міжнародна технічна і гуманітарна допомога, відповідно до законодавства.

42. Фінансове забезпечення центру, утвореного громадськими організаціями, здійснюється за рахунок власних коштів, залучених коштів, благодійних внесків або коштів місцевих бюджетів відповідно до законодавства. Центр, утворений громадськими організаціями може отримувати доходи, які спрямовуються виключно для забезпечення статутної діяльності. Розподіл отриманих доходів або їх частини між засновником, працівниками (крім оплати їхньої праці, нарахування єдиного соціального внеску), членами наглядової ради забороняється.

Річний бюджет центру, утвореного громадськими організаціями, затверджується наглядовою радою.

43. Перелік майна і сума коштів, які передаються засновнику центру, утвореного громадськими організаціями, зазначаються у положенні про центр.

44. Майно і кошти центр використовує виключно для досягнення мети та здійснення напрямків діяльності, визначених положенням про центр.

45. Центр веде бухгалтерський облік, статистичну та іншу звітність в установленому порядку.

46. Центр через власний інтернет-ресурс оприлюднює інформацію про надходження коштів, майна та про напрямки їх використання не менш як один раз на рік.

47. Припинення діяльності центру здійснюється через його реорганізацію або ліквідацію у встановленому законодавством порядку.

48. Активи центру, що залишилися після задоволення вимог кредиторів, засновником якого були місцеві органи виконавчої влади або органи місцевого самоврядування передаються засновнику або до доходу відповідного місцевого бюджету в установленому законодавством порядку. Активи центру, що залишилися після задоволення вимог кредиторів, засновником якого були громадські організації, передаються засновнику, якщо інше не передбачено положенням про молодіжний центр.

49. У разі реорганізації центру його права та обов'язки переходять до правонаступника.

50. Припинення центру вважається завершеним, а центр таким, що припинив, свою діяльність, з дати внесення до Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань запису про проведення державної реєстрації припинення діяльності центру.

НАКАЗ МІНІСТЕРСТВА МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ «НАЦІОНАЛЬНИЙ ЗНАК ЯКОСТІ ТА КРИТЕРІЇ ЯКОСТІ ДЛЯ МОЛОДІЖНИХ ЦЕНТРІВ»

I. ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ ЗДІЙСНЕННЯ ОЦІНКИ ЯКОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ МОЛОДІЖНИХ ЦЕНТРІВ В УКРАЇНІ

1. Національний знак якості для молодіжних центрів розроблено відповідно до завдань і заходів з виконання Державної цільової соціальної програми "Молодь України" на 2016 - 2020 роки, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 18 лютого 2016 року № 148, кроку 123 розділу III Плану пріоритетних дій Уряду на 2017 рік, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 03 квітня 2017 року № 275, та з метою підвищення якості діяльності молодіжних центрів і послуг, що ними надаються.

2. Оцінка якості діяльності обласних та місцевих молодіжних центрів здійснюється за окремими критеріями.

II. КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ЯКОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ МІСЦЕВОГО МОЛОДІЖНОГО ЦЕНТРУ

1. Критерії оцінки якості діяльності місцевого молодіжного центру:

1) орієнтування на роботу з молоддю, створення відповідних умов для громадської діяльності молоді;

2) наявність компетентного персоналу;

3) сприяння розвитку якості роботи з молоддю;

4) забезпечення прозорих механізмів управління і фінансових процедур;

5) забезпечення участі молоді, молодіжних організацій в реалізації концепцій і програм центру;

6) використання при плануванні діяльності центру кількісних та якісних показників оцінки ефективності;

7) врахування в діяльності центру основних напрямів державної політики в молодіжній сфері.

В інтерпретації цих критеріїв допускається гнучкість, а самі критерії є напрямними для оцінки ступеня, в якому вони виконуються.

2. При оцінці якості враховуються такі принципи діяльності центру:

- 1) відкритість (забезпечення організації дозвілля молодій людині в позанавчальний час);
- 2) територіальна зручність (розташування центру в межах мікрорайону, аби юнацтво могло дістатися туди в будь-який час без батьків);
- 3) безкоштовність (проведення дозвілля та заняття в центрі є безкоштовними);
- 4) доступність (дозвілля в центрі організовується не лише для дітей, але й для дорослих, осіб з інвалідністю (неформальна освіта протягом усього життя), робочі години мають бути зручними для молоді).

3. При оцінці якості діяльності місцевого молодіжного центру за критерієм орієнтування на роботу з молоддю, створення відповідних умов для громадської діяльності молоді враховуються такі показники:

- 1) приділення основної уваги в програмі центру молоді та особам, залученим до роботи з молоддю;
- 2) установлення робочого часу центру, зважаючи на потреби молоді та робочий час освітніх установ; організація діяльності у вихідні, у час до і після навчання, у святкові дні та під час навчальних канікул молоді;
- 3) використання індивідуальних і колективних форм та способів організації роботи з молоддю;
- 4) наявність на приміщенні центру легко зчитуваної вивіски з найменуванням установи та зазначенням робочого часу;
- 5) наявність опалення, освітлення, санітарно-побутового приміщення (вбиральні), водопроводу;
- 6) наявність доступу до мережі Інтернет, доступного зв'язку з мобільного або стаціонарного телефону;
- 7) провадження діяльності центру на основі найкращих практик відкритої роботи з молоддю в Україні та за кордоном;
- 8) використання в роботі різноманітних методів для задоволення потреб молоді (за принципами неформальної освіти, заняття в

групах, дискусії, творчі лабораторії, семінари, індивідуальні консультації тощо);

9) відповідність більшості навчальних заходів у центрі профілю неформальної освіти та їх здійснення через організацію змістовного дозвілля молоді;

10) відповідність роботи з молоддю плану діяльності центру; формування списку проведених заходів або послуг, що надає центр;

11) забезпечення толерантного і безпечного робочого середовища, поваги до людської гідності;

12) формування правил поведінки в центрі разом з відвідувачами.

Неформальні освітні заходи характеризуються як добровільні, доступні для усіх, спрямовані на учасника, навчання життєвим навичкам та підготовку до активної громадської діяльності, засновані як на індивідуальному, так і на груповому навчанні з колективним підходом, цілісні та орієнтовані на процес.

4. При оцінці якості діяльності місцевого молодіжного центру за критерієм наявності компетентного персоналу враховуються такі показники:

1) наявність у центрі принаймні двох працівників, відповідальних за роботу з молоддю, контроль якості, а також підтримку заходів, у тому числі тих, що ведуться співробітниками, залученими ззовні;

2) відповідність чисельності персоналу центру, що працює з молоддю, обсягу діяльності, що провадиться центром; наявність принаймні в одного працівника центру сертифіката за результатами проходження програми "Молодіжний працівник", передбаченого Державною цільовою соціальною програмою "Молодь України" на 2016 - 2020 роки, затвердженою постановою Кабінету Міністрів України від 18 лютого 2016 року № 148;

3) відповідність діяльності персоналу центру європейським вимогам щодо молодіжної роботи, зокрема:

врахування потреб та запитів молоді;

забезпечення можливостей для неформальної освіти молоді;

підтримка та розширення можливостей молоді для розуміння суспільства, в якому вони живуть, і взаємодії з ним;

підтримка молоді щодо активного та конструктивного розвитку міжкультурних відносин;

постійний аналіз та оцінювання діяльності з метою покращення якості молодіжної роботи;

підтримка командних занять; залучення молоді до формування стратегії розвитку центру та планів його діяльності;

розробка, впровадження та оцінювання проектів для молоді;

4) знання працівниками центру, як здійснюється неформальна освіта та в чому полягає їхня роль у підтримці суспільної діяльності молоді;

5) постійне підвищення працівниками центру своєї кваліфікації;

6) наявність в центрі працівника для здійснення адміністративної роботи; молодіжний працівник також може виконувати адміністративну роботу, але вона не повинна займати більше ніж 20% його робочого часу;

7) здійснення молодіжним працівником центру безпосередньої роботи з молоддю (не менше ніж 80% робочого часу);

8) урахування гендерної специфіки освітнього профілю (персонал центру має складатися з осіб різної статі);

9) наявність внутрішнього розпорядку, що встановлює вимоги до поведінки персоналу в центрі, правила перебування в центрі для відвідувачів (для молоді та за необхідності для членів їх сімей або близьких родичів (батьки, брати, сестри тощо).

5. При оцінці якості діяльності місцевого молодіжного центру за критерієм сприяння розвитку якості роботи з молоддю враховуються такі показники:

1) регулярне проведення оцінювання роботи центру як основи для неформальної освіти та поліпшення своєї діяльності;

2) розроблення центром нових та інноваційних моделей роботи з молоддю;

3) здійснення обміну інформацією з іншими учасниками молодіжного сектору щодо змісту і якості їх роботи та з професіоналами і волонтерами, що залучені до розвитку молодіжної роботи на національному та міжнародному рівнях;

4) розроблення центром власних матеріалів та розповсюдження їх у молодіжному секторі на національному та міжнародному рівнях;

5) впровадження центром кращих практик для залучення молоді, молодіжних організацій, асоціацій та структур;

6) використання молоддю можливостей центру з метою вирішення молодіжних проблем, які їх хвилюють, і відстоювання інтересів задля формування своєї особистості як активного суб'єкта соціальних змін.

6. При оцінці якості діяльності місцевого молодіжного центру за критерієм забезпечення прозорих механізмів управління і фінансових процедур враховуються такі показники:

1) наявність веб-сторінки центру та представлення у соціальних мережах;

2) наявність у центрі працівника, відповідального за ведення фінансового звіту, або делегування цих функцій органу, що веде фінансовий облік;

3) публічне надання громадськості інформації про місію та стратегію розвитку центру, форми роботи, цілі, завдання, засоби, способи їх реалізації та послуги, що ним надаються;

4) щорічне оприлюднення центром фінансового звіту про діяльність;

5) наявність у центрі списку заходів, що відбудуться, та послуг, які надаються;

6) наявність та використання документації щодо фіксування діяльності центру;

7) демонстрування узгодженості напрямів діяльності та заходів центру з цінностями Ради Європи (Переглянута Європейська Хартія участі молоді в громадському житті на місцевому і регіональному рівнях, Хартія Ради

Європи з освіти для демократичного громадянства і освіти в галузі прав людини) через свою практичну діяльність і структурний склад.

7. При оцінці якості діяльності місцевого молодіжного центру за критерієм забезпечення участі молоді, молодіжних організацій в реалізації концепцій і програм центру враховуються такі показники:

1) систематичне оцінювання молоддю, яка відвідує центр, якості та змісту послуг, що надаються центром;

2) врахування керівництвом центру оцінки відвідувачів і здійснення ним постійного зворотного зв'язку для поліпшення якості обслуговування;

3) врахування центром питань і проблем молоді для розвитку своєї діяльності;

4) допомога молодіжному громадянському суспільству у висвітленні точки зору, пропозицій та проблем молоді для врахування політиками і посадовцями при ухваленні та реалізації ними рішень;

5) залучення до оцінки діяльності центру представників молодіжних організацій, асоціацій та структур як консультантів (за їх згодою);

6) надання можливості молоді брати участь у підготовці, здійсненні та оцінці заходів і результатів діяльності центру, а також увійти до складу його керівних органів;

7) залучення відвідувачів центру до формування, організації, виконання та оцінки заходів центру (за їх згодою).

8. При оцінці якості діяльності місцевого молодіжного центру за критерієм використання при плануванні діяльності центру кількісних та якісних показників оцінки ефективності враховуються такі показники:

1) здійснення з метою оцінки планування роботи центру аналізу:

поточної ситуації та прогресу; основних показників діяльності центру;

відгуків (за результатами опитування) відвідувачів центру та їхніх батьків (якщо відвідувачі неповнолітні);

ідентифікації цільової групи центру, її потреб;

цілей і напрямів діяльності, які потрібно удосконалювати;

2) складання плану діяльності центру не менше ніж на один рік згідно з оцінкою поточної ситуації та передбачення у ньому:

результатів, яких планується досягнути, з обґрунтуванням їх необхідності;

показників досягнення цих результатів наприкінці кожного року;

заходів і дій, які допоможуть досягнути результатів, із визначенням їх термінів;

людських та фінансових ресурсів, необхідних для здійснення конкретної діяльності;

3) підготовка наприкінці року річного звіту центру про виконання плану діяльності з оцінкою в ньому досягнутих результатів діяльності центру;

4) організація регулярних нарад працівників центру (принаймні один раз на місяць) для обговорення поточних проблем та планування заходів;

5) використання центром таких кількісних показників:

загальна кількість відвідувачів;

кількість унікальних відвідувачів;

кількість постійних відвідувачів (відвідувачі, які відвідують центр принаймні один раз на тиждень);

розподіл відвідувачів за віком та кількістю;

сума залучених коштів;

кількість відвідувачів центру, що входять до груп ризику, осіб з інвалідністю;

кількість заходів, які організувала /ініціювала молодь;

6) використання центром таких якісних показників:

методи роботи з молоддю;

кількість індивідуальних консультацій;

накопичення документації;

7) використання центром таких показників впливу на цільові групи:

активне залучення молодих людей до різного виду програм;

самостійність;

уміння працювати у групі/індивідуально; аналіз розвитку компетенцій відвідувачів.

9. При оцінці якості діяльності місцевого молодіжного центру за критерієм врахування в діяльності центру основних напрямів державної політики в молодіжній сфері враховуються такі показники:

1) відображення в результатах роботи центру багатогранності запитів зацікавлених сторін; співпраця з організаціями, які здійснюють роботу на території відповідної громади;

2) здійснення центром інформаційно-просвітницької роботи щодо висвітлення молодіжної політики (для втілення змісту і напрямів молодіжної політики в життя);

3) постійна співпраця центру з відповідними органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування щодо питань молодіжної політики; надання центром у разі необхідності підтвердження, що його діяльність підтримується органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування (положення, статут або інший офіційний документ, яким засновується центр, офіційний лист про підтримку на місцевому, регіональному чи національному рівнях);

4) дотримання у роботі центру принципів щодо збереження довкілля.

III. КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ЯКОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ОБЛАСНОГО МОЛОДІЖНОГО ЦЕНТРУ

1. Критерії оцінки якості діяльності обласного молодіжного центру:

1) відповідність обласного молодіжного центру, а також мережі його філій критеріям якості діяльності місцевого молодіжного центру;

2) забезпеченість центру навчальними і житловими приміщеннями з робочими зручностями, що підходять для проведення міжрегіональних і міжнародних заходів з різними групами учасників;

3) сприяння розвитку молодіжних обмінів, міжрегіональному і міжнародному співробітництву в молодіжній сфері;

4) наявність можливостей для проведення освітніх, відпочинкових і оздоровчих наметових таборів для дітей та молоді;

5) підтримка і впровадження центром цінностей Ради Європи, сприяння діяльності центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в молодіжній сфері.

2. При оцінці якості діяльності обласного молодіжного центру за критерієм відповідності обласного молодіжного центру, а також мережі його філій критеріям якості діяльності місцевого молодіжного центру враховуються такі показники:

1) орієнтування на роботу з молоддю, створення відповідних умов для громадської діяльності молоді;

2) наявність компетентного персоналу;

3) сприяння розвитку якості роботи з молоддю;

4) забезпечення прозорих механізмів управління і фінансових процедур;

5) забезпечення участі молоді, молодіжних організацій в реалізації концепцій і програм центру;

6) використання при плануванні діяльності центру кількісних та якісних показників оцінки ефективності;

7) врахування в діяльності центру основних напрямів державної політики в молодіжній сфері.

3. При оцінці якості діяльності обласного молодіжного центру за критерієм забезпеченості центру навчальними і житловими приміщеннями з робочими зручностями, що підходять для проведення міжрегіональних і міжнародних заходів з різними групами учасників, враховуються такі показники:

1) можливість забезпечення харчування та проживання на одній території кампуса

(спільне проживання є невід'ємною частиною освітньої концепції/процесу);

2) забезпечення необхідних зручностей для учасників заходів (при проведенні громадських заходів, під час відпочинку не допускається переміщення групи за межі кампуса);

3) розміщення учасників заходів у приміщенні з необхідними основними засобами гігієни (проживання в орендованому приміщенні або в наметах і кемпінгах є неприйнятним);

4) наявність можливості організації в центрі міжнародних навчальних сесій та аналогічної діяльності (тобто забезпечення розміщення тридцяти п'яти учасників);

5) відповідність умов праці в центрі різним форматам діяльності, інтерактивним заходам, а також семінарам, конференціям і зустрічам;

6) наявність можливості забезпечення синхронного перекладу для груп учасників;

7) забезпечення високоякісної освітньої підтримки молоді, формальних і неформальних структур молодіжного громадянського суспільства, а також безпечних умов для тимчасового проживання;

8) забезпечення доступності центру для молоді з особливими потребами (наявність у працівників центру знань і навичок роботи з молоддю з особливими потребами; передбачення у планах діяльності центру програм і заходів для молоді з особливими потребами; забезпечення необхідними фізичними засобами).

4. При оцінці якості діяльності обласного молодіжного центру за критерієм сприяння розвитку молодіжних обмінів, міжрегіональному і міжнародному співробітництву в молодіжній сфері враховуються такі показники:

1) наявність в центрі гнучких й адекватних умов праці для здійснення діяльності з використанням неформальної методології освіти та відповідної сприятливої атмосфери для міжнародної діяльності;

2) володіння працівниками центру, що працюють із молоддю, іноземними мовами (насамперед, англійською);

3) організація та проведення в центрі міжнародних і різнопланових заходів;

4) здійснення центром міжнародного співробітництва в молодіжній сфері;

5) співпраця центру з програмою Європейської комісії "Європейська волонтерська служба";

6) участь центру в мережевій роботі між молодіжними центрами;

7) наявність у центрі сучасного робочого середовища, легко адаптованого для проведення міжнародних заходів, зокрема у сфері неформальної освіти молоді, та приміщення з обладнанням для синхронного перекладу, бібліотеки, аудіовізуальних засобів і комп'ютерів;

8) поширення та впровадження центром кращих практик міжнародного рівня, закріплених у Переглянутій Європейській Хартії участі молоді в громадському житті на місцевому і регіональному рівнях та Хартії Ради Європи з освіти для демократичного громадянства і освіти в галузі прав людини.

5. При оцінці якості діяльності обласного молодіжного центру за критерієм наявності можливості для проведення освітніх, відпочинкових і оздоровчих наметових таборів для дітей та молоді враховуються такі показники:

1) відповідність Державним санітарним нормам та правилам влаштування, утримання та організації режиму діяльності дитячих наметових містечок, затвердженим наказом Міністерства охорони здоров'я України від 07 лютого 2012 року № 89, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 23 лютого 2012 року за № 284/20597;

2) здійснення центром контролю кадрового забезпечення таборів на своїй території, лідерів, які є відповідальними за безпеку кожної дитини у своїй групі, а також статусу перебування в таборі неповнолітніх осіб;

3) наявність у таборі можливості для здійснення щонайменше трьох різних

одноденних піших прогулянок до лісового масиву, пам'яток природи чи архітектури, місць, пов'язаних із національно-визвольною боротьбою українського народу;

4) наявність у таборі стаціонарних можливостей для самостійного будівництва:

дерев'яних сезонних будівель і споруд (кухня, сховище для їжі, столи і лавки для споживання їжі);

місце для вечірньої ватри;

місце для проведення заходів із неформальної освіти, захищених від дощу та вітру;

5) спроможність центру надати мінімальні зручності для ночівлі учасників таборів у польових умовах (намети, каремати, спальні мішки);

6) забезпечення дотримання в таборі Правил пожежної безпеки в Україні, затверджених наказом Міністерства внутрішніх справ України від 30 грудня 2014 року № 1417, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України від 05 березня 2015 року за № 252/26697;

7) здійснення чітких позначень можливих загроз від стихійних лих у межах табору, дотримання адміністрацією табору усіх необхідних заходів і процедур для забезпечення безпеки відпочиваючих;

8) здійснення контролю за проростанням ядовитих рослин (борщовик, отруйний плющ тощо), їх ліквідація з районів, де присутність цих рослин є небезпечною для учасників табору; утримання усіх будівель, майданчиків та обладнання у належному стані для виключення або зведення до мінімуму небезпеки від ям, скла, осколків, гострих виступів та інших небезпечних умов і забезпечення безпеки усіх осіб, які проживають у центрі.

6. При оцінці якості діяльності обласного молодіжного центру за критерієм підтримки і впровадження центром цінностей Ради Європи, сприяння діяльності центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в молодіжній сфері, враховуються такі показники:

1) формування етики роботи центру, його програми та напрямів діяльності на основі цінностей Ради Європи (дотримання прав людини, демократія та верховенство права);

2) врахування у діяльності й методах роботи центру пріоритетів молодіжного сектору Ради Європи, активна діяльність у напрямках неформальної освіти в галузі прав людини, міжкультурних обмінів, залучення молоді, активного демократичного громадянства та соціальної інтеграції молоді; розповсюдження серед відвідувачів центру матеріалів центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в молодіжній сфері;

3) обізнаність персоналу центру про напрями діяльності центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в молодіжній сфері, та надання працівниками центру відповідної інформації усім зацікавленим особам;

4) сприяння діяльності центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в молодіжній сфері (наприклад, участь у підготовці фахівців у сфері неформальної молодіжньої освіти);

5) функціонування центру як лабораторії для розробки інноваційних підходів до ціннісно-орієнтованої неформальної освіти молоді та підготовки мультимедійних цінностей Ради Європи;

6) створення центром власних матеріалів і програм у напрямках неформальної освіти в галузі прав людини, міжкультурних обмінів та громадської освіти;

7) проведення центром лабораторій для розробки стандартів якості молодіжньої роботи та інновацій у питаннях формування молодіжньої політики.

Директор департаменту молодіжної політики Міністерства молоді та спорту України
І. І. Беляєва

Методичний посібник «Молодіжні центри. Основні принципи та засади» - *Управління у справах сім'ї та молоді Донецької обласної державної адміністрації, комунальний позашкільний навчальний заклад «Донецький обласний дитячо-молодіжний центр»*

Краматорськ, 2017 р. - 64 с.

Укладачі:

Аліна Сорокіна, заступник директора з навчально-виховної роботи комунального позашкільного навчального закладу «Донецький обласний дитячо-молодіжний центр».

Олена Кравчук, методист комунального позашкільного навчального закладу «Донецький обласний дитячо-молодіжний центр».

Олександр Шеремет, керівник творчого об'єднання комунального позашкільного навчального закладу «Донецький обласний дитячо-молодіжний центр».

Редактори:

Тамара Лук'янчук, радник голови Донецької обласної державної адміністрації.

Марія Карчевич, начальник відділу регіональної молодіжної політики та підтримки ініціатив молоді міністерства молоді та спорту.

Лілія Золкіна, начальник управління у справах сім'ї та молоді Донецької обласної державної адміністрації.

Дизайн і верстка:

Олександр Шеремет

Використані джерела інформації:

- Брошура «Молодіжні центри в Україні. Досвід, передумови, приклади, створення» -

Проект по розвитку мережі молодіжних центрів в Україні. Ініціатори: Громадський сектор Євромайдану та ПЛАСТ-НСОУ за партнерства Міністерства молоді та спорту.

- Youth Information Starter Kits: eryica.org/page/publications

- Презентація заступника директора департаменту з питань молоді при Міністерстві соціального захисту та праці Литовської Республіки Йозаса Мелджукаса.

Кількість екземплярів - 200 шт.

Видання розповсюджується безкоштовно.

